

**Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda**
Buj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10
Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
977, 228 és 1047
K. N. Sz. — — — 228
Egy szám ára pályaudva-
sán és vidéken is lej 5
Bukarestben — —

UJ KELET

IZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZET ÉS ÁRAK
Romániában
Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 100
Az előfizetési ár a „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejjel drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 40—
Egyszám ára — ck 2—

1926 április 8 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár ★ IX. évfolyam ★ 75 szám

5686. Niszán 24

A Népszövetség diákkongresszusa

A világháború előtti diákelet romantikája nagyon szépen megért a komoly tudományos-sággal. Igaz, a még nagyjában skolasztikus szellemű középiskolai és egyetemi oktatás többnyire csak átlagműveltségű embereket küldött ki az életbe a főiskolák kapuin, de azok, akik komoly tudásra törekedtek, minden lehetőséget megtaláltak arra, hogy továbbképezzék magukat s valamilyen tudományágban eredményeket érjenek el. A diákelet ebben a romantikus korszakban csaknem teljesen mentes volt az aktív politikától, a diák meglegedett azzal, hogy az iskolában felkészülhetett jövődó politikai életére. A világháború előtti romantikus korszakban a diákságot mindenütt a modern haladó eszmék szolgálatában láttuk felvonulni, ideális célok hevitették őket s épen az orosz diákság volt az, amelyik egész Európában elhintette a cárizmus véres uralma ellen felvonuló gyűlölet magvait.

A világháború lezárása után ez a romantikus korszak lezáródott. A diákság, a „jövendő vetése” miha teljesen szakított volna tradícióival és multjával: nagy tömegekben minderről a reakció szolgálatába állott. Tultengő nacionalista eszméiről maradtak a diákság, amelynek eredeti hivatása az lett volna, hogy a műveltség internacionális fényénél a nagy nemzeti és gazdasági ellentéteket lehetőleg letompítsa. Bizonyos, hogy a diákság az az elfordulása a haladó eszméknek szolgálatától nem csodálatos és nem megmagyarázhatóan valami. Törvényszerűségeket nyekerezik ez is, mint minden a világon. Talán egyik legfőbb oka a diákság páfordulásának az, hogy a társadalmi erők háborúelőtti gerendázata recsegve, ropogva összeomlott, az intellektuális pályák gazdasági és szellemi lehetőségei lecsökkentek s a diák a bizonytalanság stigmájával homlokán lép ma már ki az Alma Mater kapuin abba a világba, mely régen kiegyensúlyozott, egyenletes és időálló volt.

A diákság magatartása ma már európaszerte nyugtalanító. Mint ahogyan örökérvényűnek hitt igazságok a valóságban elvesztették minden jelentőségüket, akként a tudományos pályák egzisztenciális alapépitményei is megintogtak, a tudományos élet a diáktól kezdve az egyetemi tanárig, mindenütt nélkülözi azt a független nyugalmat, amelyre kibontakozásához szüksége volna s így ez az egzisztenciális bizonytalanság érzelmi kilengésekben, a gyűlölet atmoszférájában éli ki magát.

Hogy a diák-probléma mennyire aktuális és nyugtalanító probléma, arra misem jellemzőbb, mint az, hogy a Népszövetség kebelében működő intellektuális együttműködés bizottsága a világ nyolc diákszervezetét konferenciára hívta egybe, amely ma veszi kezdetét és tízedikén fejeződik be Genfben. A konferenciára a zsidó diákok világszervezete is meghívást kapott, ami azért bír nagy jelentőséggel, mert a világ minden nemzetiségű diákjai közül éppen a zsidó diákság az, melyet legjobban ki-kezdett az új idők vihára, s amely a tudományos képzettség elnyeréséért nemcsak gazdaságilag, hanem erkölcsileg is a legsúlyosabb küzdelmet folytatja. El sem lehet képzelni ezt a konferenciát anélkül, hogy a numerusz klauzusz ügye ne kerüljön tárgysorozatái közé. A numerusz klauzusz gondolatvilágát nem lehet egyetlen kézlegyintéssel elintézni, mert eme áramlat mögött a gazdaságilag lezülött országok diákságának gazdasági nyomorlappang, egy fikció, amely azt igyekszik elhitetni, hogy a gazdasági nyomorúság okozója nem a világháború volt, hanem az a szeren-

csétlen zsidó diákság, amely maga is a legsúlyosabb harcot vívja a tudás és tanulás lehetőségeért. Ha a népszövetség urai ezzel a diákkongresszus összehívásával a béke szellemét akarják megteremteni, ha az intellektuális pacifizmus lehetőségeit akarják realizálni, akkor végre nyitlan és becsületesen kell rámutatniok ezen a konferencián arra, hogy a diákság vérő problémái megoldásának útja nem a numerusz klauzusz út vezet, hanem egy emberibb, egy igazságosabb, egy kevésbé fertőző ideológián keresztül, amely rendet teremt a rendetlenségben, kiegyenlíti a legégetőbb ellentéteket és biztos szelekciót gyakorol azok között, akik csak elbűvöléstől és pusztáambicióiból lépnek a tudományos pályára, nem

pedig képességeik jogán.

Az intellektuális proletariálozódás útjára kell végre gátat vonni szerte az egész világon, olyan intézményeket kell teremteni, amelyek a tudományos készültséget megfelelő erkölcsi felkészültséggel is telítik s melyek alkalmasá teszik a diáktömegeket arra, hogy ne a múlt kísérteteinek legyenek lovgái, hanem egy becsületesebb jövődó szolgálatába szegődjenek, a toll, a lombik és a gondolat hatalmával.

Ha a genfi konferencia nem akar régi hazugságainak útján maradni, akkor legalább az intellektuális élet Locarno-ját rementse meg, mert ez az intellektuális Locarno lehet csak egyedül garanciája annak, hogy a politikai és hatalmi Locarno világa egyszer tényleg beköszön.

Erőteljesen zajlik a harc a belpolitikai fronton

A nemzeti párt kolozsvári kongresszusa áll az érdeklődés középpontjában. Maniu Gyula megérkezett Kolozsvárra. A kormány mindenkivel tárgyal választási egyezségről. Bukarestbe rendelték az összes prefektusokat a jelölőlísták összeállítására

(Cluj-Kolozsvár, április 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Maniu Gyula, a nemzeti párt vezére ma délután hat órakor Kolozsvárra érkezett. Utjának céljáról nyilatkozatot nem adott, de a közvetlen környezetéből kiszivárgott hírek szerint Maniu nemcsak a nemzeti párt itteni korifeusaival fog tárgyalni, hanem érintkezésbe lép a kisebbségi csoportok vezetőivel is.

A nemzeti párt új helyzetével kapcsolatban egyébként a legkülönbözőbb verziók vannak forgalomban. Egyes hírek szerint a regáti elemektől tehermentesített nemzeti párt a liberálisok felé orientálódott, mások a liberális „Viitorul” ma azt a szenációt robbantja ki, hogy egy néppárti politikus közvetítésével Maniu kollaborációs javaslatot tett Averescunak. A lap szerint a nemzeti párt vasárnap kongresszusának egyik programpontja az lesz, hogy a párt összevonja-e kereteit és Jorgáké, ugyszintén Argetoianuék nélkül keressen meg egyezést a kormánnyal. A „Viitorul” előre tiltakozik az állítólagos ajánlat elfogadása ellen, amely szerinte egyfelől Maniu bosszúja akar lenni a parasztpárt ellen, másfelől pedig a pártvezéri pozíció megmentését szolgálja.

Ezzel ellentétben Bukarest legjobban informált politikai köreiből beszélnek, hogy Argetoianu és Jorga is kilép a nemzeti pártból, amely ilyenformán ismét tisztán erdélyiekből fog állani, mégpedig Vajda Sándor elnökelete alatt. Az így rekonstruált nemzeti párt zután könnyebben meg tudna egyezni a parasztpárttal. A takista csoport, amely már husvét előtt kivált a nemzeti pártból, ma vagy holnap formálisan is belép a néppártba. Stelian Popescu, az „Universul” igazgatója és Xeni volt miniszter még a hét folyamán megkapják a beigért tárcákat.

Ez annál is inkább valószínű, mert az „Universul” mai számában vezetőhelyen hosszabb cikkben gúnyolódik a nemzeti párttal, illetve az erdélyiekkel, sőt még az erdélyi dialektust is kicsúfolja.

A holnapi minisztertanács tárgyal

Meg nem erősített hírek szerint Averescu tábornok a liberális párt egy csoportjával arról tárgyal, hogy résztvegyenek a kormányzásban. Állítólag három liberális vezér kap helyet a kormányban. A tárgyalásokról holnap a minisztertanácsban fog Averescu a kormány tagjainak beszámolni.

Valószínű, hogy a választások előtt a kormány mai összetételében nem lesz változás, a választások után pedig Cudalbu igazságügy- és Coanda hadügyminiszter kilépnek a kormány-

ból. Cudalbu a szenátus, Coanda a kamara elnöke lesz. Az újonnan kreált államtitkári állások szintén a választások után lesznek betöltve.

A holnapi minisztertanácsban Sergiu Nitza beszarabiai miniszter kérni fogja, hogy Beszarabiában függeszék fel az ostromállapotot. Nicescu tábornok, Beszarabia katonai helytartója ebben az ügyben tanácskozást folytatott a kormány több tagjával s holnap Averescu tábornoknál jelenik meg.

Ugyancsak holnap terjesztik elő Petroria és Popovici miniszterek a kormányprogram végleges szövegét, amelynek kedelmes nyilvánossághozatala sok találgatásra adott alkalmat.

Goga konfliktusa Goldissal

Az ellenzéki lapok komolyan foglalkoznak Goga Octavian belügyminiszternek egy rendeletével, amely első politikai hibája az új kormánynak. A „Curatul” szerint Goga megengedte a beszarabiai lakosságnak, hogy a husvétot a régi orosz naptár szerint ünnepejjék meg. Mint ismeretes, Beszarabia lakossága szakadatlanul ellenállott a neptáregységesítésnek, amely miatt egyházi körökben is komoly surlódások voltak. Gogának ez a rendelet a magasabb klérusnál kínos feltűnést keltett. A bukaresti lapok szerint egyes helyeken a lakosság és a papok között sajnálatos incidensekre is került sor.

Az „Epoca” szerint a husvétünnepekkel kapcsolatos belügyminiszteri rendelet miatt Goga és Goldis között konfliktus keletkezett. Goldis ugyanis kifejezetten tiltakozott az ellen, hogy Goga ilyen természetű ügyekben, amelyek tisztán a kultuszminisztérium hatásköréhez tartoznak, a belügyminiszter beleavatkozzék. A lap szerint a konfliktus még nem nyert elintézt.

Előléteszültek a választásokra

A választások előkészítésére a kormány arra használta fel a husvétünnepet, hogy kibővítette a központi választási bizottságot, amelybe két újabb tagot nevezett ki a belügyminiszter. Az új tagok: Niculescu semmitőszéki főbíró és Joneacu aki a legfőbb törvényhozó bizottság részéről foglal helyet a központi elosztó-kommisszióban.

Cudalbu igazságügyminiszter tegnap kirtáviratban utasította az összes járásbírókat, hogy a választók névjegyzékének összeállításához haladéktalanul kezdjenek hozzá és 10 nap alatt feltétlenül készítsék el. Ez a távirati rendelkezés tegnap Kolozsvárra is megérkezett és a vá-

rosi járásbírósgon nagy riadalmat okozott, mert 10 nap alatt ezt a munkát nem lehet elvégezni.

A névjegyzék igazi közigazgatási felül tésseggel készült el és abból nemcsak a választók egyrésze hiányzik, hanem a névjegyzékbe felvett választók személyi adatai is hiányoznak. Sok helyen hiányzik a választó születési éve, pedig igen fontos lenne tudni, mert szenátor-választók csak a negyven éven felüli választók lehetnek. Tíz napon belül huszezer választó születési évét lehetetlen megtudni. Igaz, hogy

választási megegyezés jött létre a kormány és a Magyar Párt között

Gyárfás Elemér ma Bukarestbe érkezett. Dél előtt és késő délután tárgyalásai voltak Bucsan belügyi államtitkárral. A tárgyalások egy választási megegyezésre vonatkoztak és a csucsa paktum keretein belül mozogtak. Megállapodás jött létre közöttük, amelyről ideiglenes jegyzőkönyvet vettek fel. Holnap mindkét fél aláírja a jegyzőkönyvet és Gyárfás Elemér

a miniszter a polgármestert is utasította arra, hogy munkánkat támogassa. Kolozsváron azonban jelenleg sem polgármester, sem tanács nincs még.

A választási előkészületekkel kapcsolatban valamennyi prefektust és a vidéki pártszervezetek elnökeit Bukarestbe rendelték, hogy a párt vezetőségével együtt összeállítsák a jelöltek listáit és megbeszéljék a szükséges intézkedéseket. A listákat központilag fogják összeállítani, nem pedig, mint eddig hitték, megyénként külön.

Kolozsvárra viszi, hogy az egyezményt a Magyar Párt központi elnöksége ratifikálja.

Bucsan kijelentette, hogy a tárgyalások kedvező mederben haladnak és kilátás van arra, hogy a Magyar Párttal a néppárt kedvező választási megegyezést köt. Bucsan belügyi államtitkár ezt a nyilatkozatot a Rapid munkatársai előtt tette.

A nemzeti párt kolozsvári kongresszusa

A nemzeti párt hivatalos közleménye a vasárnapi kongresszus összehívásáról ma megjelent. A kommuniké szövege a következő:

A nemzeti párt permanens bizottságának március 31-én tartott ülésén hozott határozat értelmében a nemzeti párt kongresszusát április 11-én délelőtt 10 órára rendkívüli ülésre összehívjuk.

Napirenden szerepelnek:

1. A központi bizottság jelentése.
2. Általános vita a politikai helyzetről és állásfoglalás az általános választások ügyében.
3. Indítványok.

A kommuniké Maniu és Jorga írták alá. A kongresszus tagjai a volt miniszterek, a volt reszortfőnökök, a legutolsó törvényhozó testületek szenátorai és képviselői, a megyei tagozatok elnökei, a központi és vidéki bizottságok tagjai. Minden megye két delegátust küld.

A kongresszusra nagy előkészületeket tesznek. Valószínűnek tartják, hogy a kongresszus után a párt helyzete így alakul: A takisták belépnek a kormányba, az erdélyiek megmaradnak izolálva régi politikájuk mellett, míg Jorga és Argetoianu frakciója a Jorga vezetésével külön csoportot alakít.

Az ifjúság proklamációja

A nemzetipárthoz tartozó fiatalság manifestumot bocsátott ki az ország közvéleményéhez, amelyben harcra hívja fel a népet a mai közállapotok okozói ellen. A parasztság — mondja a manifestum — el van nyomva és túl van terhelve mindenféle adóval, akaratát kijátszák a választások alkalmával és folytonos elszegényedésnek van kitéve. A közhivatalnokok a legnagyobb nyomorúságban élnek és ennek tudható be, hogy gyakran lelkiismerete feláldozásával kénytelen kenyerét megkeresni. A hadsereg a legnagyobb nélkülözéseknek van kitéve. Az állam vagyonának elrablása valóságos dogma lett és a tisztességes munkát kiüzték államéletüktől. A törvénynek tisztelete jámbor kívánság és ezek helyett az önkény uralkodik. A törvényeket csak azért szavazzák meg, hogy lábbal tiporhassák. A felekezetek között a viszályok magvát hintették el és gyűlölet váltotta fel a testvéri együttélést. Ez lévén a helyzet, nem maradhatunk tétlenül.

Akarjuk az ország politikai és erkölcsi újjászülését. Integralis nacionalizmust akarunk. Felekezeti viszályok helyett összhangot és együttműködést akarunk a felekezetekkel. Szilárd karaktereket akarunk nevelni. Törvénytisztelést és tisztességes közigazgatást akarunk. Akarjuk, hogy a nép szabadon nyilváníthassa akaratát.

Kívánjuk, hogy tisztességes és megbízható elemek jussanak a csatolt területek közigazgatási állásaiba és hogy ez állások betöltésénél ne a politikai hitvallás legyen az irányadó.

A háboruban elesettek emléke kötelességteljesítésre buzdít bennünket. Készülődjünk és adjuk minden támogatásunkat oda a nemzeti párt vezetőinek, akik sohasem hagyták el a nemzet- és országszabadító magasztos eszméit. Az aláírók között van dr. Goia egyetemi

docens, dr. Cornel Anca, dr. Paul Boila, dr. Liviu Telia, Mircea Vaida Voivod és még több egyetemi asszisztens, fiatal orvos, egyetemi hallgató és ügyvéd.

Hírek Maniu lemondásáról

Az „Adeverul“ a nemzeti párt kolozsvári nagygyűléséről írva, tudnivaló, hogy beavatott

Még nem ért véget a jugoszláv kormányválság Pasics és Radics királyi kihallgatáson. A horvát paraszterer követeli Pasics Rada panaszának parlamenti tárgyalását

(Belgrád, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A király tegnap este Pasicsot, majd később Radicsot fogadta. Radics kihallgatása után a sajtónak kijelentette, hogy igyekszik Pasicsal kompromisszumot kötni. Hajlandó Pasicsal együtt haladni, ha beleegyeznek, hogy a parlament április 15-én üljön össze és tárgyalja a fára vonatkozó interpellációt. Beleegyezése esetén esetleg új Pasics kormány jön létre. Sokan a Radics nyilatkozatában csapdát látnak és nem tartják valószínűnek, hogy Pasics megváltoztatja a múlt napokban elfoglalt álláspontját, amely a válságot tulajdonképpen előidézte.

A miniszterelnök fiának ismeretes panamaügyében elfoglalt álláspontját Radics István hosszabb nyilatkozatában hozta nyilvánosságra. A horvát paraszterer nyilatkozatában közölt így hangzik:

— A radikálisok a parlament összehívását spróságunk tekintik. Ha apróság, fogadják el, legalább ezt az apróságot adják meg szövetségeseinknek. Mi azonban azt hisszük, hogy a parlament munkája nagy dolog, miután sok fontos törvény vár le tárgyalásra. Általában az a felfogás, hogy az igazi oka annak, hogy a radikálisok nem egyeznek bele a parlament egybehívásába az, hogy menekülni akarnak a Pasics Rada és Sztójadinovic Draga-affértől, esetleg benyújtandó interpellációk elől. Bevallom,

Ruben Breinin a nagy zsidó író az új palesztinai generációról

Milyen a pogrom-árva és milyen a benszülött gyermek?

Ruben Breinin, a nagy amerikai zsidó író, aki legutóbb Kisenevben, Jasiban és Bukarestben tartott előadásokat palesztinai utjára, tegnap Bécsbe érkezett. Ott egy újságíró előtt így nyilatkozott Erec Jiszráélbeli tapasztalatairól.

— Nemcsak az új jiszru munkakészsége, energiája és odaadása ejtett bámulathat, hanem csodálkoznom kellett a benszülött zsidókon, a jemenitákon és békharai hábereken is. Tanulmányoztam minden ország zsidóságát és majd nem mindenütt találtam szellemileg közömbös, lustán érző és gondolkodó zsidókat, Palesztinában azonban minden zsidó meleg érdeklődéssel vesz részt minden komoly közügyben.

— Tizenhét évig tanulmányoztam őket. Erec Jiszráél lábán ég, izzad és minden porásából nyögi az alkotás terhét. De a nemzeti és kulturális vagyon óráról órára gyarapodik. Így egy példa a köznap életből:

Egy üzletben gyermekjátékokat láttam kiállítva. Ezek a játékok legjellemzőbben fejezik ki az egyszerű zsidó emberek izlését és eredetiségét. A primitív eszközökkel elkészített játékok *újszerűek és zsidók.*

Néhány kolónián anyai és olyan differenciált intellektuel dolgozik, hogy tíz kisebb népet el lehetne látni velük. Szívszorongva

körök biztosan számítanak Maniu Gyula lemondásával a pártelnökségről, mert Maniu nincs megegyezve pártja fegyelmével és a legutóbbi eseményekkel kapcsolatban tanúsított magatartásával.

A „Viitorul“ szerint Maniu lemondása Bukarestben fog megtörténni két nappal a kolozsvári konferencia után, a nemzeti párt kongresszusa alkalmával. A lap szerint Vajda Sándor veszi át a párt vezetését. Ugyancsak a „Viitorul“ írja, hogy a nemzeti pártból közelebből kilépnek a Jorga, Argetoianu és a takista frakciók is. A „Viitorul“ úgy tudja, hogy a nemzeti párt erdélyi vezetői vissza akarják állítani az erdélyi nemzeti pártot, amely szigorúan regionalista jellegű lesz. A liberális lap mindezt biztos forrásból eredőnek mondja.

Ezekkel a hírekkel kapcsolatban az esti órákban felkerestük Maniu Gyulát, aki azonban fáradtságára hivatkozva kitért a nyilatkozatadás elől. Környezetéből kapott információink szerint a két bukaresti lap hire teljesen légbőlkapott. A párt bomlásáról szó sincsen és tendenciózusak azok a híresztelések is, amelyek szerint Maniu Gyula a lemondás tervével foglalkozna.

Bevezelik a sajtócenzurát?

A legnagyobb fentartással közöljük az „Adeverul“ mai számának Brassóából kelteztét hírt, amely szerint a prefektusok utasítás kaptak a belügyminisztériumtól a sajtócenzura bevezetésére.

és is ezt hiszem. A radikálisok ugyan azt állítják, hogy ők nem menekülnek, de valójában az egész világ azt hiszi rólok.

Az egész efféle olyan dolog, amelyben a parlamentnek is kell döntenie, nemcsak a bíróságnak. Az a törvény, amely szerint a bíróságnak ítélnie kell, igen szigorú és anyagi biztosítékot követel. Ha ilyen fontos dologról van szó, akkor az érdekeltek nem maradhatnak a hatalmon mindaddig, míg az teljesen nincs elintézve. Caillaux lemondott miniszteri állásáról azért, mert feleségét gyilkosság miatt letartóztatták. Csillaux úgy látta, hogy nem maradhat miniszter és lemondott azért, hogy a bíróság függetlenségét biztosítsa.

kérdeztem meg magamtól, van-e értelme, hogy egy komoly filozófus föláldozza testi erejét egy pár téhen fölneveléséért, egy szántóföld megműveléséért, kövek töréséért.

Amikor ezt néhányuk előtt szóváttam, ezeket mondták:

— Ma a nép létéért harcolunk. Aki ezt fölismerte, nem kérdezi miért kelljen neki dolgoznia, holott ő filozófus. A népnek joga van, hogy fölünk ezt az áldozatot követelje.

Fokérdés, hogy az Erec Jiszráélben született generáció miéint fejlődik. Meglátogattam az ország minden iskoláját, a gyermekekkel pedig mindenféle dologról beszélgettem. A diaszporából odajött gyermekek, különösen a „pogrom-gyermekek“ talpraesettek, koraérettak, míg az országban születettek harmonikusak és gyermekiebbek. Nem hirlen lobbannak.

És mily szép a zsidó gyermek Erec Jiszráélben: A Hadassa hivatalosan állapította meg, hogy a világon sehhol nem olyan egészségesek a zsidó gyermekek, mint itt, még a nagyban dicsegtetett Amerikában sem. Nem csoda, hiszen az év tizenegy hónapjában a szabadban élnek ezek a gyerekek. A legkisebb farmon is van óvoda és gyermekmuzeum.

Az dogmat barokk való vizi az tomjai, eluralk

Az Vannak élet láz mágnes felé. A fantom kaland zelgő r költők, mányos h:szos azonban gyöngyt amelye

Ke szében egymás dusc amelyn dczata. egyben megért miatt Am K a lelki megvá világ n edja sz ivumb diaiak

Gh hadat donkép miniszt szárnya budhist Ghandi le a gy demény új viru azzal a a Dosz Ghandi

Ért medanc duscok szenved nagyob dogmáh való p ben a minden tizte k Kelet Peking lanak lánj v

Ind Kelet nyugta bin ne min, ez néptöm el, az elzárkó (Bengál kodnak táció n kül re Kelet, Kina a cein — végül i

De s nem háttér minden céljai f hogy a dán vil támoga leg tar ganiat ami a séggel A

A kísértetek ölnek

Az emberiség történelmét tévesen állítja be a dogmatikus marxizmus kizárólagosan az osztálybarcok történelmének. A hatalomért és a koncort való viaskodáson kívül egy másik hatalmas erő is uralja az emberiséget. Úzik a kísértetek, úzik a fantomjai, melyek a felvilágosodás korszakában jobban eluralkodtak felette, mint valaha.

Az ész és a lélek közpözei sem egyformák. Vannak hasznos kísértetek is, melyek a tudatalatti élet lázas remegéseiben támadnak életre, amelyek mágneses vonzással viszik az embert új távlatok felé. A tudományos felfedezéseknek egy jó rész fantomoktól nyerte eredetét, költők vízióiból és kalandorok álmából. Amerika felfedezését egy képzelgő ritternek köszönhetjük, a lélektan mélységeit költők, élőkön Dostojevszkijel tárták fel a tudományos kutatás számára. Ezek — mondjam — a hasznos kísértetek és sejtelmek alkotói, melyek azonban gyakorlati kihatásukban nem tudták meggyőzgeteni azoknak a kísérteteknek hatalmát, amelyek ölnek.

Kelet legmisztikusabb, legmegérthetlenebb részében: Indiában a gyilkos kísértetek keveredtek egymással harcra. Kalkuttában a mohamedán indusok véres harcot kezdték a buddhista indusokkal, amelynek több száz halott és sebesült lett az áldozata. A mi nyugati mentalitásunkkal, büszke és egyben borzító spekulatív szellemünkkel nem tudjuk megérteni, hogy vallási kérdések és ellentétek miatt hogyan támadhatnak egymás ellen emberek. Am Kelet az impulzú házaja, ott minden kérdés a lelki körök mozog. Nem véletlen az, hogy a megváltás gondolata Keletről indult el s hogy a világ megváltoztatásának gondolatát ma is Kelet adja az európai emberiségnek. Csak ebből a motívumból lehet valahogyan megmagyarázni az indiaiak lázongását.

Ghandi fellépése óta tudjuk, hogy India árjai hadat üzentek a nyugati civilizációnak, mely tulajdonképpen nem is más, mint gyarmatpolitika, ad minisztráció és elnyomás. Az ind lélek új felzárnyalásában éli ki titokzatos szomjúságait, a buddhista hagyomány politikai színezetét nyert (Ghandi megfogalmazásában: passzivitással győzni le a gruszt, mely mindig cselekvő és mindig kezdeményező. De tudjuk, hogy a mohamedanizmus is új virulenciába fordult Keleten, harciasága ugyanazzal a megváltó szomjúsággal telített, mint hajdan a Dostojevszkij miszticizmusa volt és jelenleg a Ghandi.

Érthetővé a kalkuttai zendülést csakis a mohamedánok agressziója teszi. Mert a buddhista indusok a passzivitás hősei, maga a buddhizmus a szenvedélyek teljes megzabolozását tekint a legnagyobb erénynek. A buddhizmus nem ismeri a dogmákat, egyetlen törekvése a világegyetemben való pantheisztikus elomlás, elcsúszlás. Ezzel szemben a mohamedanizmus az egész Kelet és a világ minden mohamedánjának egyesülését és reneszánszát tűzte ki céljául, — agresszíven akar beleilleszkedni Kelet mozgalmába, melyek Marokkótól Pekingig, Pekingtől Kalkuttáig, Kalkuttától Moszkváig vonaglanak és méltó rémületben tartják az egymás hulláján veszekvő Európát.

India passzivitása az egyre agresszivebbé váló Kelet izgatott atmoszférájában mindegyesre igen nyugtalanító és igen problematikus valami. Indiában nem kevesebb, mint tíz vallásfelekezet (brahmin, szikh, druid, parsi etc.) van, a nagy hindu néptömeg maga számtalan nyelvárnnyalában osztódik el, az egyes kastyók merevsége és egymással való elzárkózottsága áthatolhatatlan masszának tűnik fel. (Pekingben 7000 kastyó van.) A fantomok uralkodnak mindenkin. Fantomok, amelyeket a merkitáció növezt óriássá és melyek az ész fuvalma nélkül rem lerdülhet új lehetőségekbe. Az agresszív Kelet, az agresszív mohamedanizmus, az ébredő Kína akarata megtörik India néptömegeinek gerincén — s ez a törés irritáló lázzá magatodik, mely végül is vérengzésben talál magának levezető utat.

De a véres harc mögött új horizontok nyílnak s nem valészítetlen, hogy a kalkuttai vérengzés hátterében az a szövetség működik, mely Kelet minden fantomját a csatasorba tudja állítani s melynek céljai fókuszában épen India áll. Tudvalevő az is, hogy a szovjet nagy befolyást gyakorol a mohamedán világra. Atd el Krim felkelését szovjet-pénz támogatja, a török orosz szövetség pedig fenyegetőleg tartja sakkban egész Előásziát. Nemrégiben Afganisztánral kötött védelmi szövetséget a szovjet, ami azért volt fontos számára, mert ezzel a szövetséggel akarta közvetlenül biztosítani utját India felé.

A szovjet a divide et impera elvét gyakorolja

mindenütt, ahova befolyásával beteszi a lábát. És ellentétet szítania seholsem könnyebb számára, mint Indiában, ahol az angol uralom ellen egyre nagyobb az elkeseredés. Morgóitja tehát a fantomokat, amelyek ma ölnek, de — ki tudja — holnap talán a Kelet népeinek egymáratálatását eredményezhetik. E fájdalmas valóságot mindenki látja ma már, akinek egy-egy kevés intuitív készsége van az összefüggéseket meglátni és egyben kombinatív egységbe fűrésztetni. Egyedül Európa urai nem látják, akik szisztematikus észjárásra berendezett agyvelejükkel képtelenek mást látni a fantomok offenzívájában, mint vallási rajongások barbár tüzeit. Az európai ember már csak néz és pislant, de horizontális és

főleg infernalis látásra képtelen. Megvakították a pillanatok és az érdekek délibábjai, fellengző hite abban, hogy őt magát már nem úzik fantomok.

Az európai ész a sarkok felé küldi sugarait, melynek jégömbjeiben, azok poláris pompájában mintha a saját végzetét sejténé. Amúgyesen felfedezhet egy különös és csodálatos világot, mely tiszta, átlátszó, mint a jég, szikrázó, mint az északi fény, de a legmélyebb, legmisztikusabb, a legnyugtalanítóbb világot: az erjedő Kelet lelkét európai felfedező többé nem láthatja meg. Kelet fantomjai ölnek, hogy a vérből és halálból egy új világosságot fakasszanak az elsötétült Európa számára.

Salamon László

Revízió alá veszik a vas-, fém és textilcikkek új behozatali vámtarifáját

(Bukuresti Bukarest, április 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Többbizben foglalkoztunk azzal a panaszokkal, amelyek az újonnan életbeléptetett behozatali vámtarifával kapcsolatosan keletkeztek a kereskedők körében. Ezzel a kérdéssel az ipar és kereskedelmiügyi minisztériumban, ahol ma délelőtt értekezlet volt, behatóan foglalkoztak és elhatározták, hogy a vas-, fém- és a textilárak behozatali vámját revízió alá veszik. Ezzel a minisztérium a kereskedők panaszát kívánja eliminálni.

Kavarodás a nagyváradi zsidó aggenház zárszámadásai körül

Leitner László, a Chevra Kadisa elnökének nyilatkozata. Miért mondott le Hartmann Sándor gazdasági tanácsos?

(Oradea-Mare-Nagyvárad, április 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délelőtt tartotta meg közgyűlését a nagyváradi Chevra Kadisa a hitközség épületében. A közgyűlésen súlyos kritikák hangzottak el az egyeslet működése ellen. A kritikák elsősorban a Chevra Kadisa intézményeit és az aggek házat illették, amelyek nem felelnek meg altruisztikus rendelkezéseknek. Kifogásolták a szentegylet zárszámadásait, amelyeket nem tartanak elég reálisnak és felhozták a vezetőségnek azt is, hogy a Chevra Kadisa elhalt nagyjával szemben megfeleltek a köteles kegyeletről. A közgyűlésen elhangzott panaszoknak városzerte nagy visszhangjuk támadt és ezért az Uj Kelet munkatársa felkereste Leitner Lászlót, a Szentegylet elnökét, aki a következő nyilatkozatot tette:

— A szentegylet presztizse és az én karakterem nem engedheti meg, hogy polemikába bocsátkozzam. A magam részéről az egészet egyszerű választási fogásnak tartom és különben is az arra illetékes személyek vannak hivatalosan érdelemes választ adni. A hitközség kebelében harminc éve dolgozom, de hasonló inzulturnak eddig egyetlen esetben sem voltam kitéve. A vasárnapi választás lesz hivatalosan eldönteni, hogy a szentegylet többségének kizalma kik mellett van.

Hartmann Sándor, akinek a lemondása körül támadt tulajdonképpen a vihar, számszerű adatokkal igazolja, hogy a szentegylet pénztári és egyéb ügykezelése nem éppen a legnagyobb rendben történik és radikális beavatkozásra van szükség a visszasságok megszüntetésére.

— Az 1924. évi zárszámadás — kezdte nyilatkozatát Hartmann Sándor — 47 ezer 775 lej és 50 bani egyenleget mutat fel, ezzel szemben a pénztárban mindössze 35 ezer lej volt. A differencia csekély 9 ezer lej. Hasonló a helyzet az 1925. évi zárszámadásnál is, ahol az egyenleg 35.431 lej. Ezzel szemben a készpénz mindössze 25.875 lej. A differencia tehát itt is cirka 10 ezer lej. A kórház a szentegylet kasszájából 160.070 lejt vett fel. Kiadás viszont 132 ezer lej. A főkönyvben kinlevőség ápolási díj címén 510.428 lej szerepel. Tényleg azonban csak 505.428 lejnek volna szabad szerepelnie. Miután ezekről a hanyagságokról értesültem — mondja Hartmann Sándor — még 1925. októberében panaszt emeltem az előljárásiagnál és kértem a vizsgálat sürgős lefolytatását. Klein Dávid, Leitmann Dzsós és Farkas Ferenc urakat biztáék meg a vizsgálat lefolytatásával és az ő vizsgálatokról jegyzőkönyvet vettek fel, amely többek között tényként megállapítja, hogy a május 4. éri elkezelt bevételeket az irodában vezetett pénztárkönyvben csak szeptemberben vezették be. Megállapította azt is, hogy Uilmann Mór pénztárnok az általa vezetett ellenőrző könyvében a tételek a blokkok kelte szerint be vannak vezetve és így természetesnek

találja, hogy a blokkszámok alatti tételek a pénztárba ugyanakkor be is folytak.

Hartmann Sándor azon további bejelentésében, hogy egy Szegő nevű ur által 1924. november 3-án történt 500 lejes befizetés nincs a pénztárkönyvbe bevezetve, a bizottság megállapítja, hogy ezen tétel sem az ellenőrző pénztárnoki könyvben, sem a hivatalos pénztárkönyvben bevételezve, illetőleg bevezetve nincsen. Ellenben a folyószámla 29-ik lapján többek számláján, minden hivatkozás, szám és kelet nélkül a nevezettnek fizetésért felirással jávára van írva, erre vonatkozólag még megállapítja a bizottság azt is, hogy 1924. december 31-ig a kinlevőségekből készült kimutatásban ezen 500 lej mint kinlevőség szerepel.

— Rendet kívántam teremteni az egész vonalon — folytatja nyilatkozatát Hartmann Sándor — és ezért kértem a könyvek felülvizsgálatát is. Ennek a kívánságomnak ellenére a jegyzőkönyv súlyosan kompromittáló adatainak nem tettem eleget. Ilyen körülmények között nem vállalhatom tovább a felelősséget, lemondottam gazdasági tanácsosi tisztemről és a kórházban viselt választmányi tagságomról is. Az előljárási foglalkozott lemondásommal és azt semmiesetre sem akarta elfogadni. Amikor Leitner László elnök a bizalomnak ezt a spontán megnyilvánulását látta, kijelentette, hogy ő nem bánja, ha engem visszahívnak, de akkor ő eltávozik a helyéről. Erre hozta azután az előljárási azt a határozatát, hogy lemondásomat érdemeim elismerésével, mely sajnálkozás kifejezése mellett tudomásul veszi. Emelt fővel várom a vizsgálat eredményét, amely mindenben az igazamat fogja igazolni. A vasárnapi választás elé teljes bizalommal tekintek, mert a szentegyletben ma uralkodó rendszer a váradi zsidóság egyetemének érdekeit veszélyezteti.

Dr. Fisch Áron a zsidó kórház főorvosa, szintén nyilatkozott és azt mondja, hogy valótlan és tendenciós rágalom, mintha a közgyűlésen valaki a kórházi állapotokról szólt volna, mindössze az történt, hogy id. Sielberstein Armin, választmányi tag egy idült alkoholistának fel nem vétele miatt interpellált. A főorvos megmagyarázta azután, hogy hogyan áll a helyzet és a magyarázatot úgy Sielberstein, mint a közgyűlés helyeslőleg tudomásul vette.

Figyelem!

Kárpitosok és kocsigyártók kellékeit legolcsóbban **Back Bernát** áruházában szerkezhetik be. Oradea-Mare, P. Regina Maria No 1.

Telefon 955

IROK ÉS IRÁSOK

Egy új Weininger-könyv

A bécsi „Wilhelm Braumüller Verlag“ népies kiadást rendez most a sajtó alá Otto Weininger, a tragikus véget ért fiatal bölcész és író műveiből. Ehhez a gyűjteményes munkához hozzácsatolták Weininger egyik eredeti levelét is reprodukcióban. A Hermann Swoborához intézett levél így hangzik:

„Nem volt nehéz kitalálni, hogy nem csak valami, de nagyon sok van bennem Peer Gyntből. Elég, ha rámutatok arra a tényre, hogy módfelel érdekelt ez a költemény és ez, fájdalom, éppen eleget mond. Azonban úgy érzem, hogy minden attól függ, vajjon az ember valóban folyton küzd-e a benne élő Peer Gynt ellen. Számtalanszor el fog bukni, számtalanszor szertefoszlik énjének álma, mégis igyekezni fog mindig is megállapodni. Nem éppen halála előtt fog azon igyekezni, hogy „jobb ember“ váljék belőle, az a jobb ember, ami fölött nyilvánvalón még gyakran fogunk vitatkozni. Ugy vélem ezzel megoldódik az az ellentét is, amit ön bennem lát. Hiszen alapjában Kant tanításának is az a lényege. Az ember tökéletes lény: szabad és megkötött: noumenon és phaenomenon egyuttal.“

Ez a levél bepillantást enged Weininger bölcselétének központi problémájába és érdekes jelenség, hogy ezt az író, akit eddig vagy meg nem értettek, vagy kigunyoltak, vagy hihetetlenül bálványoztak, most végre kezdik megérteni. Ne feledjük, hogy Weininger akkor jött ki a nőkérdés megoldásának kísérletével, amikor divatba jöttek az erotizáló olvasmányok. A közönség Weininger munkáiban is ugyanazt látta és hiába tiltakozott nagy könyve előszavában ez ellen és hiába hangsúlyozta, hogy melyekben és általánosabb prcbmák foglalkoztatják, mint a nőkérdés. Szinte röstelkedve mentegestözik, hogy a legfőbb és legvégső problémákat egy speciális kérdés keretei között akarja megoldani és a nemi kérdést úgy állítja be, mint amely kiinduló pontja lehet az eszmei mélységek felé való behatolásnak.

Weininger sors-problémája — e filozófus számára a gondolkodás és probléma mindig is sorsot jelentett, jelölül ritka mélységének és nagyságának — a lélek problémája. Vagy, hogy népszerűbben fejezzük ki magunkat, ő a jobbik én problémáját szerette volna közelebb hozni közönségéhez. E levél e tekintetben sokat mond. Kiderül az írásból, hogy Weininger minden gondolkodása és igyekezete arra irányul, hogy megindokolja és bebizonyítsa ezt az ént, és hogy a logikai és erkölcsi miheztartás irányonálul vegye. Élete elszánt, szenvedelmes harc volt a tagadók és egyttal a lélek létezését radikálisan igenlők ellen. Harcolt mindkettő ellen, mert soha sem tudta magát elhatározni az egyik, vagy másik vélemény mellett. Ezért közeledett főleg Kant kritizmusa felé, amely tan a lelket nem állítja be ténygyanánt, hanem csak szabályozó elvként, amely meghatározza életünket, mint realitást. Mert hiszen a nőkérdés körüli megállapításban dogmatikusan elismerte egy magasabb én létezését, viszont közvetlenül öngyilkossága előtt megjelent „Letzten Dingen“ című művében már kategorikusan tagadta ezt. Ilyen értelemben Weininger életműve egy örökös Prometheus-költemény, mint Goethe Faustja, Byron Mamfördje, vagy mint a Szentírás Hióbja: az ember állandóan és hiábavalóan küzd egy magasabbért és egy magasabb körül, az élet küzdelem az emberiségért. És ez a küzdelem Weininger esetében a gondolat olyan szenvedélyességével folyt, hogy ime e gondolat reprezentánca és kitermelője valósággal odaégett és tönkrement belé. Ebből a szempontból nézve, Weininger művei ma jóval inkább, mint valaha, képviselnek nagy értéket. Ő az, aki e veszendő, a Peer Gynt-féle szédelgő kort józanságra tudja ébreszteni.

Weininger maga — mint említettük — egy létező, egy definiálható lélekben hitt. Tartalmat ad e léleknek, amelyet azonban nem akar már megtalálni az asszonyban. Ez mindenképpen eltévelyedés, azonban sok zseniális megállapítása e probléma körül örök életet biztosítanak Weininger könyvének. Így vagyunk a szexuális vonzódástörvényéről való megállapításaival, ame-

lyek már ma is kiinduló pontjait képezik sok tudományos kutatásnak. Az emlékezőképességről szóló pszichológikus megállapításai szintén a tudomány közkincsévé vált.

Weininger a zsidóságról, saját bevallása szerint, nagyon keveset tudott. Ha mégis volt neki mondanivalója erről a népről, akkor ez csak önkényes odavetítése bizonyos értékmegállapításoknak. Weininger maga befelé erősen zsidó volt: páthosza és gondolatai, szenvedélyessége két olyan zsidó vonás, amit soha le nem tagadhatnak azok, akik őt másfelé szeretnék kategorizálni. Mert ne feledjük el, a könyv népe mélyebb értelemben nem egyéb, mint a lelki szenvedélyesség népe. Tudatosan azonban távol állott a zsidóságtól, alig ismerte és ezt a tudatlanságát beleszorította egy elvi rendszerbe. Nagyon érdekesek a vallásalapítók pszichológiájáról írott meglátásai, azonban ezeket csak úgy tudta egységes rendszerbe hozni, ha a

zsidóságra is ráhuzza a fogyatékoságok és hibák-
nak azt a köntösét, amit a zsidóság soha nem viselt. Weininger nagyon könnyen megcáfolható a cionizmus kérdésében. A mozgalomról akkoriban azt állapította meg, hogy nagyon értékes, de teljesen kivihetetlen. Ha élne és a mai Palesztináról tudna, bizonyos, hogy ezt a tanítást revízió alá venné. Az ő zsidósága a galut zsidósága volt, ebből pedig a megváltást (isz-tára le'ki cionizmusban kereste. Sem hite, sem érzéke nem volt egy olyan cionizmus iránt, amely realitásokat alkot és amely e realitásokon át találja meg lelki megváltását. De van e tanításában is valami, ami fölötté értékes, és pedig az a figyelmeztetése, hogy a zsidóság ne veszítse el magát a szolgaság elleni gyűlölködésben és saját értékének fel nem ismerésében.

A könyv, amely felöleli Weininger összes műveinek javát, igazi nyeresége lesz az irodalomnak.
Dr. L. Th.

Felbecsülhetetlen kulturkincseket tártak fel a restaurált moszkvai Kremlben

Muzeummá alakították át az orosz cárok egykori várkastélyát

Falöp Miller René ismert bécsi publicista sajtó alatt levő egyik legújabb műveiből való az alábbi cikk, melynek eredetije német és angol nyelven fog rövidesen napvilágot látni.

A bolsevik korszak előtti idő minden történeti emléke közül a moszkvai Kreml a legérdekesebb, ama „szent halom“, melynek palotái, templomai, tornyai és kopolái a legcsodásabbban tulszárnyalják a várost. A Kreml egykor az uralom legfőbb szimbóluma volt, a cár csak ott kaphatta meg hatalmához a felavatást és olyan eleven erő áradt ki e helyről, hogy az örökre kiapahatatlanak tetszett. E szentesség hatása olyan erős volt, hogy senki sem merészt volna a Megváltó kapu alatt fedett fővel átépíteni: még a husvéti és a karácsony-est is csak abban a pillanatban kezdődhetett meg, amikor a Kremlben „Ivan Veliki“ nagy harangja megkondult és megengedte a szent város száz és száz templomának, hogy a nagy ércbangu üdvözlésbe beleszóljanak. Igazhitt oroszok ezrei állottak ezen éjjeleken a Kreml tornyai előtt, várva az ünnepi jelre: a birodalom legtávolabbi falvaiból számtalan paraszt-zarándokolt ilyen alkalmakkor Moszkvába, hogy megállják ama nagy pillanatot.

Most már elmúltak a Kreml harangjai, a pompázó székesegyházak és paloták zárva vannak, most az egész roppant nagy épület-komplexumból óriási muzeum lett, amelyben az arannyal és ezüsttel díszített ünnepi termek, a számtalan történelmi emléktárgy a legkisebb darabokig leltározva van és a látogatóknak felügyelő magyarázza meg azok mibenlétét.

Itt is feltétlenül szükségessé vált a legmesszebbmenő restaurációs munka; Grabarj tanár mondja, hogy a Kreml a forradalom kezdetekor szomorú látványt nyújtott. „Az orosz építőművészet e legbiresebb emléken mind-nütt óriási sebek tátongtak: a fagy lehetetlenné tett minden rendszeres munkát és eleinte csak ideiglenes intézkedéseket lehetett tenni az épületeknek a további pusztulástól való megóvására. A következő évek folyamán sikerült szűn lassanként ismét helyreállítani a Kremlt. Legelőször mindama sebeket tapasztottuk be, amelyeket a lövegek okoztak; azután lassanként oda igyekeztünk, hogy ismét azt az állapotot állítsuk helyre, amelyben az épület a forradalom előtti években volt, és hogy végül ezen tulmenőleg az emlékműveket tudományos előtanulmányok segítségével alaposan restauráljuk és a lehetőség szerint eredeti állapotához közelebb hozzuk.“

E helyreállítási munkálatok alkalmával a Kremlben nagybecsű freskók lettek feltárva a tizenötödik század végéről; az épületben található minden egyéb kép is restaurálva lett, mely célból egy külön festőműtermet kellett berendezni.

Igy tehát a múltból származó minden más építményhez hasonlóan a Kreml is muzeumnak lett berendezve, mégis majdnem az a látszat, mintha a régi császári vár még mindig kifejtene titokzatos varázsát; még most is innét kormányozza a hatalmas orosz birodalmat, e muzeummá merevedett Kreml kellős közepén ütötték fel tanújukat a legfőbb szovjethatóságok. Pompával telt reprezentációs termek és bőséges gyűjtemények közé szórva foglalnak helyet ama józan irodahelyiségek, ahonnan a parancsok, felhívások és rendeletek kimennek; ott ülnek most a mindenható uralkodók, akiknek szava még a Bokharán

tul legmesszebb falukban is örömet, vagy bánatot jelenthet. Miként egykor, ma is még mindig a Kreml uralkodik Moszkva és a messzi orosz föld felett; az képezi a fővárosi proletáriátus által rendezett tüntetések, parádék, népgyűlések és kongresszusok reális és jelképi hátterét. A nép minden tiszteletnyilvánítása ismét mindig annak szól, aki a Kreml felett uralkodik, csak neki engedelmesskednek a tömegek, csak vele szemben sem misülnek meg a lázadások.

A bolsevikiek tökéletesen helyesen fogták fel az orosz nép lelkét, amikor elhatározták, hogy az új kormányhatalom székhelyét is a Kremlbe helyezik és ezáltal ennek hatalmas tradícióját saját tekintélyük számára gyümölcsöztetik. Emellett azonban higgadt megfontolással utasították el magukól a közelfekvő kísértést, hogy a meglévő pompás helyiségeket saját személyes kényelmük, vagy a hivatali reprezentáció céljaira igénybe vegyék és csak egyszerű melléképületek használatbavételére szorítkoztak anélkül, hogy a tulajdonképeni palotákat egyáltalán használnék; ezeket inkább tisztán muzeális célok rendelkezésére adták át.

A vezető népbiztosok részben a II. Katalin korából való régi tanácsépületekben laknak, részint az egykori barátkolostor celláiban. A többi különféle szolgáló épületekben van elhelyezve a számtalan iroda, amelyek a központi hatóságok tulajdonképeni kezelési apparátusai számára dolgoznak. Nappal és éjjel dolgoznak ott az írógépek, szakadatlanul működnek a telefonok, amelyek a város és a birodalom valamennyi hivatalait egymással összekötik. A Kreml nagy utjain is állandóan élénk sürgősforgás van: motorbiciklik, autók, kocsik és kocsik hajtanak ide oda, szállítva a tisztviselőket, kérényezőket, tiszteket, aktákat és rendleteket.

Óriási muzeumok csendjétől övezett pezsgő élet karakterizálja a Kremlt a bolsevik uralom alatt. A hatalmas épülettömbbe vezető öt kapu a legszigorubb felügyelet alatt áll: a „Troickij kapu“, melyen át a szovjet hivatali épületeite lehet jutni, közönséges halandó előtt egyáltalán zárva van és csak a hivatali tisztviselők számára áll nyitva. Az idegeneknek külön engedélyre van szüksége, hogy e bejárat örei bebocsássák.

Naponta kétszer élőkül meg a Troickij-kaputól a tanácsépületig vezető ut: a hivatalnokok munkába mennek, vagy az irodákból hazasietnek, katonai őrségek vonulnak énekelve utjukra. Ha pedig a „VZIK“, a minden oroszok birodalmi végrehajtó tanácsa tartja ülését, akkor megnyílik a Kremlben a népképviselők csoportjai részére a különben használatonkivüli „Uj palota“, akkor azután hoszu és heves viták folynak a birodalom jövőjéről, azonban köröskörül ott szunnyadozik több mint 700 helyiségben a régi Oroszország, a cár trónja, az aranyal átszótt koronázási díszruhák, a pompás hintók és diszkarosszériák, egy rég elmúlt mesevilág ezereféle maradványa, a „rég emberiség nagy muzeumja“.

Ha művészi kivitelű fa, vas, vagy réz-butort és zongorát akar vásárolni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg.

Széky & Róty
Erdélyi Részli Butorgyár R.T.
Állandó butorkiállítását. Valódi Bösendorfer, Stigl, Wirth és Produktivgenossenschaft zongorák, további furnirok és klosterneuburgi enyvezett lemezek nagy választékan.

Május tizedikén dől el a Népszövetség sorsa

Briand mindenáron tisztázni akarja a helyzetet

(Páris, április 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Népszövetség eredménytelen ülészeke utáni bonyolult helyzet érdemleges tárgyalások tárgyát képezi. A tanácskozások annál serényebbek, minél inkább közeledik a népszövetségi tanulmányi bizottságának ülésére kitzított május 10-iki terminus. Egyelőre csak puhatolozásokról lehet szó. A francia felfogás szerint a helyzet olyan kusza, hogy egyelőre nem lehet megoldási lehetőséget találni.

A nehézségek elsősorban a nagyhatalmak szerekörére vonatkoznak és másrészt a kis államok ama törekvésére, hogy egyensúlyba jussanak a Népszövetségben a hangot adó nagyhatalmakkal. Braziliának az állandó ta-

nácshelyre irányuló igénye ezenfelül felvette az amerikai latin államok pozíciójának a kérdését is, aminek nyomán a kis államcsoportok képviselőinek problémája is felmerül. Ehhez járul az egyhangú szavazást követelő klauzula és minden egyes tanács-hatalom vétőjoga. Előreláthatólag a pontok körül heves viszály fog kitörni. A bizottság már összeülésekor a nehézségek egész sorával fog szemben állani és még nem látni, hogy meg tud-e majd birkózni a rendkívül bonyolult feladattal. A francia kormány serény tevékenységet fejt ki. Briand tanácskozik a braziliai, német, angol nagykövettel, hogy a helyzetet tisztázzák.

Hétfőn ismét megkezdődnek az egyetemi előadások

Cuza professzor visszakapja katedráját és kötelezi magát az agitáció megszüntetésére

(Cluj-Kolozsvár, április 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Április tizenkettedikén, hétfőn jár le az egyetemi diákok husvétii vakációja és így az egyetemek újramegnyitását általános érdeklődés előzi meg. Mint ismeretes, Kolozsváron névszerinti szavazás alapján a diákok túlnyomó többsége a bukaresti központ sztrájkhatározatát elutasította, minek következtében a Petru Maior diákegyesület vezetősége lemondott. A tanulni vágyó kolozsvári diákok határozata kinosan érintette a bukaresti vezetőséget, amely delegátusokat menesztett Kolozsvárra, hogy a hangulatot maga mellé fordítsa. Ennek az intervenciónak hatása alatt a leszavazott diákok körében áramlat indult meg annak érdekében, hogy változtassák meg az eredeti határozatot és mert Bukarestben állítólag az egyetemi hallgatók többsége a sztrájk folytatása mellett van, Kolozsváron is a diákság ne járjon el az előadásokra. Az idő előtt kiadott vakáció következtében ez az akció meg sem indulhatott.

Az egyetemi hatóságok permanens tanácskozást folytatnak az egyetem közeli megnyitásával kapcsolatban. Valószínűleg eliminálják a sztrájkot, kölcsönös engedékenység alapján. Teljesítik a diákság követelésének egy részét. Így

Cuza professzor visszakapja katedráját, ha garanciát ad arra, hogy az agitációknak véget vetnek. A diákokhozokban a diákok ellátását lényegesen javítják és erre a célra a közoktatásiügyi minisztérium nagyobb összegeket irányzott elő.

A kolozsvári diákságnak a diáksztrájkjal szemben tanúsított magatartásával kapcsolatban az Uj Kelet munkatársa ma délután felkereste dr. Boila Romulus egyetemi tanárt, a kolozsvári egyetem jogi karának professzorát, aki kérdéseinkre a következőket mondotta:

— Tudomásom szerint a kolozsvári diáksága zöme tartja magát a Central Petru Maior által összehívott diákgyűlés határozatához, amely szerint a kolozsvári diákság a sztrájk ellen foglal állást és az előadásokat továbbra is látogatja. Ezt látszik megerősíteni az a tény is, hogy ma délelőtt felkeresett a kolozsvári egyetem jogi fakultás hallgatóinak egy csoportja, akik közölték velem, hogy hétfőtől kezdve előadásaimat rendszeresen látogatni fogják. Minden bizonnyal a többi fakultásokon is ugyanez a helyzet. Valószínűnek látszik, hogy a tanulni vágyó kolozsvári diákok az előadások látogatását továbbra is folytatni fogják.

Közzétették az új kormány programját

Teljes tanszabadságot ígér Averescu a kisebbségeknek. Új alapokra helyezi az ország gazdasági életét a külföldi tőke bevonásával és a lej stabilizálásával

(Bucuresti Bukarest, április 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Averescu kormány a mai napon manifesztumot intézett az ország népéhez az új kormányprogramról. A manifesztum rámutat arra, hogy a király ezúttal harmadik ízben bizza az ország kormányzását Averescu tábornokra és a néppárt tapasztalt, kipróbált gárdájára. A tábornok biztosította az erdélyi vezérek közreműködését is, azoknak a vezéreknek, akik az erdélyi román nép bizalmának letéteményesei és az egyesülés kipróbált harcosai voltak. Az így összeállított kormány, amelynek tagjait ugyanazon elvek fűzik össze és közös célok irányítják, kötelességének tartja, hogy politikai programjának vezetőeszméit közölje az ország közvéleményével.

1. Az agrárreform kiegészítése és kiterjesztése a mezei és erdővidékre. A nagybirtokok megvételéhez szükséges hitelek nyújtása.

2. A gazdasági és pénzügyi bajok orvoslása. A kormány a helyzet szanálását a külföldi tőke együttműködésével kívánja biztosítani. E célból a szükséges közigazgatási és törvényhozási intézkedések és közlések. Az előző kormányhoz ezel szembenálló intézkedéseit hatályon kívül helyezi. A gazdasági produkció fokozásával, a kivitel akadályainak fokozatos megszüntetésével a bevétel megkönnyítésével fogja a kormány ehhez a előfeltételeket megszerezni.

3. A valuta stabilizálása.

Hencsertakarók, brokátok, butorszövetek legolcsóbb bevásárlási forrása Back Bernát, Oradea-Mare, P. Regina Maria I. Telefon 9-55

4. A vasutak helyreállítása, új vonalak építése, a csatlótt területek összeköttetésének javítása

5. A költségvetés normalizálása, biztosítva a közszolgálati ágak munkájához a szükséges eszközöket és a közisztviselőknek a megfelelő drágasági pótlékokat.

6. A mezőgazdaság támogatása, a buzatermelés szabaddátétele, az állattenyésztés jelenlegi gátló okainak megszüntetése, a szőlőművelés fejlesztése.

7. Nemzeti földművelési hitelintézet létesítése.

8. A halikárok problémájának méltányos megoldása.

9. A falusi oktatás fejlesztése, a középiskolák és egyetemek reorganizálása.

10. A román elem túlsúlyának biztosítása anélkül, hogy a kisebbségek elől a tanulás lehetőségét elzárják. Ez a politika összhangban áll a kormánynak az ország határain belül élő ethnikai kisebbségekről vallott koncepciójával. A kisebbségekkel szemben a megértés és jog széleskörű politikáját kell követni, mert a multban eszenvedett sérelmek és szenvedések nem ösztönözhet biabaváló bosszúállást, sőt ellenkezőleg türelemre és lelki simulékonyságra hívnak fel. A kisebbségi népek természetes aspirációi nem fognak ütközni semmiféle akadályokba. A kormány ezeket az aspirációkat meg fogja vizsgálni és jóakarattal eleget fog ezeknek tenni, abban a meggyőződésben, hogy a kisebbségek fejlődése és lelki megelégedettsége távolról sem gyengítheti a nemzeti államot, sőt az egész állam fejlődésének és boldogulásának integráns részét képezi.

11. A hadsereg ellátásának és felszerelésének javítása a bel- és külföldi helyzet által megkívánt mértékben.

12. A kormány külpolitikája konziliáns lesz, minél szorosabb és számosabb szövetségi kapcsolat

kivánva létrehozni, hogy a nemzetek testvérisülési sének művéhez hozzájáruljon. Ettől a szellemtől áthatva és távol állva bármiféle támadás gondolától, rendíthetetlen reményünk, hogy sikerülni fog a korrekt nemzetközi viszonyt megvalósítan azokkal a közvetlen szomszédállamokkal is, amelyekkel bizonyos kedvezőtlen körülmények következtében még nem állunk teljesen normális összeköttetésben. Egyetlen feltételünk ehhez jelenlegi határaink elismerése.

Ezekkel az eszmékkel és gondolatokkal fordul a kormány az ország népéhez, kérve azt a bizalmat, amelyre szüksége van, hogy nyugodtan teljesíthesse kötelességeit a jelen nagy feladatai körül.

ZSIDÓ KÖZÉLET

A szatmári sómérok husvétii előadása

Pészách másodnapjának estéjén rendezte a szatmári Bar Kochba Sportegylet turisztikai osztályát képező sómércapat jótékony célú előadását a református leányiskola tornacsarnokában. Fischer József dr. ügyvéd volt az est finnepi szónoka, aki érdekes önvallomásban hirdette a chalucmunka nagy fontosságát az Erec Jiszráélben folyó heroikus zsidó otthon építés népszerűsítése szempontjából. Beszédét a hallgatóság sűrű tetszésnyilvánítással fogadta. Morris Rosenfeld „Jidische Freiheit“ c. költeményét Löwenkopf Kálmán, a Tarbut héber iskola igazgatója adta elő lendületesen. Kaczár Illés „Golem ember akar lenni“ című drámai szim-bólumát a műkedvelő sómérek egy válogatott csoportja hozta ezután színre. Különösen nagy és sikeres munkát végzett N. J. Chásák a Golem személyesítője, mellette Schwartz Sándor a rabbi szerepében, további Levendel S. és Friedman J. oldották meg feladataikat sikeresen, míg a női szerepben Grosz Böske volt jó. Gordon „Chag Hapészach“ című költeményét Klein Jákó 12 éves sómér szavalta el nagy tetézzést aratva. Katz László „Sómér szinpad“, valamint Karinty „Ugratás“ című vígjátékaiban a fiatal sómérek műkedvelő gárdája, Grosz Böske, Kórodi Márkus, Kertész, Garai, Szalpéter, jeleskedett. Csajkovszki Kanzonettjét Herskovits Béla játszotta hegedűn finom megérzéssel, precízen Kovács Ibolyka kiváló zongorakiséréte mellett, végül a héber iskola ének-kara adta elő a román himnust, továbbá több héber dalt és a Hatikvát Löwenkopf Kálmán vezénylete alatt sikerrel. A konferánsszerepét Borgida Sándor töltötte be ötletesen. A nagyszámú közönség szeretettel fogadta a műsor minden számát.

A kolozsvári Barisszia Hacair

április e'zején jószívetűl műsoros estélyt rendezett Rettegen. A műsort Hirschhorn S. rosrison prólogja vezette be, aki Giszkalay egyik versét szavalta. A műsor további részében két szindarab szerepelt, a nelyet nagy tetézzés kíséretében adtak elő. A magánszámok közül ki kell emelni Klein és Kovács jiddis kuplét és énekszámait. Löwinger hegedűszólója és Hirschhorn melodramája képezték az est fénypontját. A nagyszámú közönség viharzó tapsal honorálta a szereplők ügyes játékát. Az egyes számok előtt Rosenberg J. konferált. A Barisszia Hacair ezúttal is köszönetet mond a rettegi Avivának az est sikeréhez való hozzájárulásukért.

Nagy

harisnyavásár

mélyen
leszállított
árakkal

Kötött harisnya, minden színben..... Lei 80
Flóhr harisnya, minden színben..... Lei 58
Muszlin harisnya, divatszínben..... Lei 69
Cérna-muszlin, minden színben..... Lei 98
Selyemfátyol harisnya, minden színben, Lei 121

Blatt

Főtér 13. szám

Divatkontyúkben és költőtarukban óriási választék.

Revolvers merénylet Mussolini ellen

Egy asszony kétszer rálőtt az olasz miniszterelnökre és súlyosan megsebesítette

(Bucuresti-Bukarest, április 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Viitorul” vidéki kiadása közli a következő rémai táviratot:

Ma délben Mussolini ellen Róma egyik utcáján egy öregebb kinézésű asszony merényletet követett el. Közelibe férközött, revolvert rántott elő és kétszer egymás után Mussolinire lőtt. A miniszterelnök arcán súlyosan megsebesült. A merényletet letartóztatták. Mussolini sérülése nem életveszélyes.

Befejezéshez közeledik az ügyvédsztrájk

Dr. Suciu kihallgatásos volt Cudalbu igazságügyi miniszternél

(Cluj-Kolozsvár, április 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ügyvédek néhány hét óta húzódo és az igazságszolgáltatás menetét károsan befolyásoló sztrájkmozgalma a jelek szerint befejezéshez közeledik. Dr. Jon Suciu, a kolozsvári ügyvédi kamara dékánja ugyanis ma délelőtt kihallgatáson jelent meg Cudalbu igazságügyminiszternél, aki előtt ismételtén feltárta azokat a nehézségeket, amelyeket a liberális törvényhozás által kreált törvények, de különösen a portarel-rendszer és a gyorsított eljárásra vonatkozó rendelkezések az igazságszolgáltatás terén okoznak. Suciu dr. hangsúlyozta az Averescu-kormány új igazságügyminisztere előtt, hogy az erdélyi és bányai ügyvédek az ország lakossága érdekében indított mozgalmukat mindaddig folytatni fogják, míg sérelmeik orvosolást nem nyernek.

Cudalbu igazságügyminiszter válaszában ki-

jelentette, ő már hivatalbaléptekor jelezte, hogy a gyorsított eljárásra vonatkozó rendelkezést tanulmányozni fogja és nem zárkózik el annak a revíziójától. A portarel-rendszerre vonatkozólag szintén kijelentette a miniszter, hogy tanulmány tárgyává teszi és a lehetőségekhez mérten módosítani fogja. Megjegyzésre ebben a tekintetben annál is inkább kilátás van, mert az ügyvédek is hajlandóknak mutatkoznak bizonyos engedményekre és kijelentették, hozzájárulnak ahhoz, hogy a végrehajtók szerepét a portarelek vegyék át. Mindössze annyit kívánnak, hogy a kézbesítést ruhásszék ismét a régi kézbesítő szervekre.

Valószínűnek látszik, hogy az igazságügyi kormány és a sztrájkoló ügyvédek között folyó tárgyalások eredményre fognak vezetni és beavatottak biztossan számítanak arra, hogy az ügyvédsztrájk igen rövid időn belül befejeződik.

Harmadik halottja is van a Berek-utcai halálautónak

Kun Sándor és feleségének a lapotában súlyosbodás állott be. Mivel védekezik Puskás Gábor váltóór?

(Cluj-Kolozsvár, április 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Renner bányász melletti vasúti karamból szerencsétlen áldozatainak száma ma eggyel megnövekedett. Az elgázolt Rapid-autobusz sofőrjét és kalandúját tegnap délben követte a halálba az autobuszon utazó Seidler János csehszlovákiai származású munkás is, a várasi téglagyár munkáraitja, aki borzalmas kénck után tegnap, a délelőtti órákban a klinika egyik kórházi ágyán meghalt.

Seidler Jánost a szerencsétlenség pillanatában hatalmas ivben vetette ki az autóból az eltört ablaküvegen keresztül az őszes levegő ereje. A munkás a töltsere zuhant, oly szerencsétlenül, hogy koponyacsontján és állán súlyos sérüléseket szenvedett és ezenkívül a nyelvé is kettéharapta, úgy, hogy azóta egy szót sem tudott szólni. A fejét ért hatalmas ütés következtében agyrázkódást is szenvedett, amelynek következtében tegnap elvesztette eszméletét és tizenkét órai agónia után kiszervelt.

A másik áldozat Müller Károly téglagyári munkás állapotában javulás állott be és orvosai remélik, hogy rövid időn belül felépül. A szerencsétlenség nyomán elterjedt hírek szerint ez ugyan csak a halálautóbuszon utazó Kun Sándor bányászati tisztviselő és felesége könnyebb sérüléseket szenvedtek. Sajnos, már kiderült, hogy ezek a hírek sem felelnek meg a valóságnak. A szimpatikus, városzerte ismert Kun Sándor ugyanis kezén és lábán több helyen csonttörést, illetőleg csontrepedést szenvedett, amelyek operatív beavatkozást igényelnek, úgy, hogy a jelek szerint hosszú időre munkaképtelenségre lesz kénytelen, felesége pedig a szerencsétlenség hatása alatt átélte izgalma következtében súlyos idegsokkot kapott és mindezek tetejében még a katasztrófát követő zür-zavarban rácsaptak az áldozatokra a szerencsétlenségek zavarosában halászó hiénák, akik a Kun házaépárnál lévő 16 ezer lej készpénzt, ékszereiket, továbbá a húsvéti ünnepekre gyermekeik számára bevásárolt ruháskákat apró cseprő holmikát ellopták. A szerencsétlenség áldozatai iránt városzerte óriási részvét nyilvánul meg.

A katasztrófális eszeűtközés közönséges eldőlését, Puskás Gábor váltóór, a rendőrség az utastét keresztező sorompók el nem zárása miatt tudvalehetőleg őrizetbe vett, a rendőrség ma átadta az ügyészségnek. Patea vizsgálóbíró kihallgatta

Puskás Gábor, aki kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek. Vallomása szerint 18 éves szolgálati ideje alatt mindig hivatalszolgálat volt és külső munkát nem végzett. Midőn a váltókezeléshez csatolták be, más teosztást kért magának, azontán ez év februárjában ismét pályázni kezdtek rendelték ki. Kijelentése szerint a jelzoharag a szerencsétlenség napján, délután hat órakor, midőn a szolgálatot átvette, már el volt romolva és annak kijavítása közben történt a katasztrófa.

A tanuvalloások alapján azonban megállapítást nyert, hogy Puskás Gábor hallotta a mozdony érkezését avizáló jelzést, de ő annak ellenére nem érezte le a sorompókat, bár arra tíz perc ideje volt, hanem felmászott az őrház fedelére, hogy a jelző haragot megcsinálja. Ennek következtében Patea bír elrendelte Puskás további fogva tartását.

Munkatárunk ma délután beszélgetést folytatott a rendőrség büntető osztályán a katasztrófa egyik szenvedő hőisével, Müller Károly téglagyári munkavezetővel. A szerencsétlenül járt Müller feje teljesen el van éktelenítve, arca a sűrű véraláfutásoktól elvesztette emberi színét és az öszezuzott fej borzalmas hatást vált ki a szemlélőből. Kérdésközlés mire németül válaszolva elmondja a katasztrófa részleteit és az eszeűtközés rémes pillanatát.

A sofőr lassan vezette a gépet és beszélgetett a mellette ülő kalandúval. A kocsiiban féltómalý uralkodott és alighogy a rosszul világított Berek utcában rázókkentünk a vasúti sínre, az utasok valamelyike éles hangon kiáltotta oda a sofőrnek, hogy egy mozdony jön velünk szemben teljes bsséggel. Alig hargzott el a kiáltás, borzalmas recességet és ropogást hallottam, a fejemen irtózaos fájdalom nyilatott végig és elveztettem eszméletemet. Mikor magamhoz tértem, a kórházban találtam magam.

— Ki lesz Bukarest új főpolgármestere? Bukarestből jelentik: Holnap ejtik meg Bukarestben a főpolgármester-választást. Valószínű, hogy Hsnnihal Teodorescut, a néppárt jelöltjét fogják megválasztani.

* Fehér fényel, kis áramfogyasztással és a technikai fejlettség legmagasabb fokán álló „Tung-ram Industrial” égő.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és magyar zsidóság napilapja szerkesztik: Glazkaly János és dr. Marton Ernő felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő az Uj Kelet cikkeitnek stánnymánásának szerkesztője.

Az Uj Kelet fiókkiadóhivatalai és szerkesztőségei:

Aradon: Horváth János Löbl Hirlapiroda, Str. Romanului 2. (Zrinyi-u).

Oradea-Mare-Nagyváradon: Blum Zsigmond, Str. Aurel Vlaicu 51., vagy Ezedévi emléktér 2. (Ernyőzlet.)

Sighetul-Marmatiel-Máramarosszigeten: Fried Miksa, Zsidó Nemzeti Szövetség.

Timisoara-Temesváron: Strausz Béla, Zsidó Nemzeti Szövetség I. Mercy-u. 2.

A mai naptár

Csütörtök

5886. Niszán 24.
1926. április 8.

— Lepadatu pénzügyminiszter elfogadta a Magyar Bankszindikátus diszelnökséget. Bukarestből jelentik: Gyárfás Elemér, mint az erdélyi bankszindikátus elnöke ma délelőtt hosszasan tárgyalt Lepadatu pénzügyminiszterrel és felajánlotta neki a bankszindikátus diszelnökségét. Lepadatu az elnökséget elfogadta és kijelentette, hogy a bankszindikátust, úgy erkölcsileg, mint anyagilag támogatni fogja.

— Ma indul Amundsen az északi sark felé. Rómából jelentik: Amundsen léghajója, Norge, csütörtökön indult Páris felé. Amundsen először Angliába repül, onnan Oroszországon át Kingsbaybe repül, az expedíció tulajdonképeni indulási helyére. Rómából hajón teszi meg az utat idáig Amundsen és ott fog léghajóra ülni.

— Az új góthai almanach. A legarisztokratikusabb naptár, a góthai almanach, mely az idők változására való tekintettel most csak „udvari almanach”-nek nevezi magát, ebben a mostoha korban is megjelenik, nem törődve a világ folyásával. Az A. betű alatt közli a naptár szerkesztője, hogy még mindig van albániai uralkodóház, mert I. Vilmos albániai herceg. Wied herceg 1914-ben ugyan elhagyta országát, de „fontartotta minden jogát”. A herceg most Achenseben, Tirolban van hitvesével, Zsófiával, egy Schönburg-Waldenburg hercegnővel, egy leányával és Károly Viktorral, az albániai trón örökösével. Az almanach csecdalatos, minden részletre kiterjedő figyelemmel megállapítja, hogy Zsigmond porosz herceg, Henrik herceg másodsüzlött fia, a volt tengerészhadnagy most a hamburgi Schlubach Sapper és C. cég alkalmazottja és feleségével Károly Agnes hercegnővel, gyermekeivel Guatemálába vándorolt ki. A Bonaparték közül pusztán Jeromos király leszármazottjai szerepelnek az almanach első részében, mert csak nekik van jogukban használni a Császári Felség címet. A volt uralkodók számára fontartott helyen olvassuk, hogy a császári hercegnő férje, Atiech Hami Bay Effendi, egy budapesti bank alkalmazottja. Abdul Hamid szultán unokaöccse, Kenan Bay Effendi, egy párisi bányá mérnöke. Abdul Hamid legkedveltebb fia, Burchan Eddin herceg, feleségül vett egy hollandi hölgyet s Párisban él. Sia Eddin Effendi herceg pedig a néhai Mahomed szultán fia, Beyruthban a bujakór s egyéb bőrbetegségek orvosa.

— Óriási turistaszerecséttenség a gráci Alpokban. Grációl jelentik: A gráci Alpokra a húsvéti ünnepek alatt több társaság tett kirándulást. Közben erős hóvihár keletkezett, ami számos társaságnak akadályozta meg a visszatérést. Grációban nagy izgalmat keltett a hóvihár, mert nagyon sok előkelő család tagja vett részt a turistakiránduláson. Grációból és Bécsből nagy mentőexpedíciókat küldtek a hegyekbe,

Szövőgyárak figyelmebe! Festünk bármilyen gyopju, műselyem és pamut fonalat, szintartóan, bármilyen színre. **„Kristály”** kélmefestő vegytisztító és gőzmosógár **Cluj. 500** Telefon

de eddig még kevés eredményt értek el. A halottak közül négy nőt és két férfit találtak eddig meg, akik mindnyájan a hóba fultak. Az eltűntek számát eddig még megközelítően sem lehet megállapítani.

— **Briand ajándéka a jeruzsálemi zsidó nemzeti múzeumnak.** Párisból jelentik: Briand francia külügyminiszter külön hitelt szavazott meg reszortja költségvetésének terhére, hogy abból a jeruzsálemi zsidó nemzeti múzeum éremgyűjteménye számára bevásárlásokat eszközöljenek. A külügyminiszter sulyt helyez rá, hogy lehetőleg azokat az érmekeket szerezzék be, amelyek a rómaiak palesztinai uralma idejéből származnak.

— **Jogerőssé vált Léderer Gusztáv halális ítélete.** Budapestről jelentik: A katonai törvényszék halális ítélete után Léderer Gusztáv perfelvételét kért és a kérelemnek a katonai törvényszék is helyt adott. Az ügyész felebbfokozás folytán azonban az ügy a katonai felsőbíró elé került, amely most hozta meg a döntését. A katonai felsőbíró elutasította Léderer Gusztáv újrafelvételi kérését és ezzel jogerőssé vált a halális ítélet. A kegyelmi kérvényt felterjesztették a kormányzóhoz és még e héten vissza fog érkezni és ha a kormányzó elutasítja a kérelmet, úgy az ítéletet pár napon belül végre fogják hajtani.

— **Abd el Krim proklamációja a rifkabil népéhez.** Párisból jelentik: A rifkabil felkelők vezére, Abd el Krim szöveget intézett összes híveihez. A köriratban a keresztények elleni harcra tüzel és többek között ezeket írja: „Lépjétek be a szent háborúba, hogy megvédelmezzétek nemzetünket és megmentsétek hazánkat. Dacoljatok a halállal, a ten iránt érzett szeretetből. Nincs mitől féjétek, velünk az igazság, a világ 150 millió mohamedánja és az igazságszerető emberiség lelkiismerete.”

— **A brusturi rabbi és a naptáregységesítés.** Bukarestből jelentik: Ismeretes, hogy a naptáregységesítés ellenére is a régi királyságtan igen nagy a száma elsősorban a parasztság körében azoknak, akik híven kitartanak a régi kalendárium mellett, annak ellenére, hogy a hatóságok a makacs híveket könyörtelenül üldözik és annak ellenére, hogy a büntető törvénykönyv 184-ik szakasza meglehetősen súlyos büntetést ró az ó görög naptár híveire. Ez a törvényekik ugyanis egy évi terjedő börtönnel sújtja azokat, akik az uralkodó vallás rendelkezéseit nem respektálják. Az elmúlt napokban — mint az „Universul” írja — Brusturi városka régi kalendáriumot tartó hívei nevében egy öttagú delegáció kereszte fel a város rabbiját, akitől azt kérték, hogy kuttassa fel héber vallásos könyvekben, mikor ünneplik tulajdonképpen a keresztények a feltámadás ünnepét. A városka böcs rabbija visszavonult szobájába, hosszú ideig tanulmányozta a főlírásekat, majd a következő választ adta a parasztoznak: „Menjétek haza és midőn a templomban éjjel tízenkét óraker harangozni fognak, tudjátok meg, hogy másnap husvét ünnepe van.” A parasztok megnyugodva hazatértek és kijelentették, hogyha a zsidó vallási könyvek is ekképen rendelkeznek, úgy ők is respektálni fogják az új kalendáriumot.

— **Sikkasztással vádolják Pallavicini örgrófot.** Budapestről jelentik: A bécsi ügyészség sikkasztás miatt eljárást indított Pallavicini örgróf ellen. Az ügyészség adatai szerint Pallavicini ismeretlen helyen tartózkodik. Harbag Janó és Teodor Bucher tették a feljelentést Pallavicini ellen amiatt, mert Bottlen Latinovits Olga grófnőtől 1922-ben értékpapírokat vásárolt és ezeknek teljes értékét nem fizette ki. Az ügyészség sikkasztást látott ez ügyben és a nyomozást megindították.

— **Az orosz hadseregben is lesz idegen légió.** Moszkvából jelentik: A szovjet orosz hadsereg keretében idegen légiót szervez. Az új légióknak csak külföldiek lehetnek a tagjai.

— **A raktáron levő árukra a régi vám-tarifája érvényes.** Bukarestből jelentik: A bukaresti kereskedelmi és iparkamara egy küldöttsége ma megjelent a pénzügyminisztériumban és kérte, hogy az új vámtarifákat még ne alkalmazzák az uton és raktárakban levő árukra. A pénzügyminiszter ígéretet tett, hogy a kérdést sürgősen elintézi és reméli, hogy ezekre az árucikkekre még a régi tarifákat fogják alkalmazhatni.

— **Egy török gőzös hajótörése Konstanca mellett.** Bukarestből jelentik: Konstanca közelében a Keschut török gőzös a vihar következtében hajótörést szenvedett és e'sülyedt 1200 tonna szállítmánnyal. Öt tengerész a vízbe-tűnt, a többi sikerült megmenteni.

— **Kormosarcu utas a kolozsvári nagyvári expresszen.** A kolozsvári vasuti rendőrség a Nagyvárad felől érkező expressz vonaton le tartóztatott egy nagyon gyanus külsejű egyént, akinek az arca, kezei vastagon be voltak kormozva. Kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy Kertész Ágostonnak hívják, Nagyváradon Kolozsvári-utca 71 szám alatt lakik s foglalkozása cipész-mester. A nagyvári vasuti állomás vendéglőjében mulatott cimbordival és berugott állapotban felszállt az expresszre, hogy Várad-Velencére utazzék. Azonban utközben elaludt és mire felébredt, az expressz már Kolozsvár közelében járt. Állítását azonban semmiféle okmánnyal igazolni nem tudta, sőt azt sem tudta megmondani, hogy miképpen kormozódott össze az arca és kezei. A kolozsvári rendőrség távirati megkeresést intézett a nagyvári rendőrséghez az állítólagos cipész-mester kitélenek felderítése céljából és mindaddig, míg a válasz megjön, szabadlábra helyezését felfüggesztették.

— **Lenin özvegye elmenekült Oroszországból.** Varsóból jelentik: Lenin özvegye Helsingsforsban tartózkodik. Orosz hivatalos körök úgy tántetik föl Lenin özvegyének külföldi tartózkodását, mint üdülési szabadságot, beavatottak azonban tudják, hogy Lenin özvegye a pártvillongások elől menekült. Egy újságíróval való beszélgetése során az özvegy keserűen panaszkodott afölött, hogy a nyolcvéves politikai munka után ismét visszatértek a cári kormányzati módszerekhez. Leninné eredetileg Németországba akart menekülni, de attól tartott, hogy a németek nem fogják szívesen látni, minthogy a német kommunista a moszkvai hatalom birtokosai befolyása alatt állanak, akik alól voltaképpen menekülni kellett Lenin özvegyének.

— **Eljegyzés.** Löwi Rezsike Nagydevescer és Guttman Jakab Ciceu Cristur jegyesek. (Mind a két külön értesítés helyett.)

— **Jugoszláviában nem lesz polgári házasság.** Belgrádból jelentik: A legközelebbi jövő törvényhozási problémája a házassági jog egységesítése lesz. A jugoszláv királyság területén különböző házassági törvény és eljárás van érvényben. Kötelező polgári házasság csupán a Vajdaságban van, az ország többi részében egyházi házasságkötés van érvényben. A törvény egységesítése alkalmából felmerült az a probléma, hogy az egyházi, vagy polgári házasság lesz e érvényben az S. H. S. királyságban. A kérdés nem annyira egyszerű, mint első pillanatban látszik. Ma már elfogadott alapelv, hogy a házasságkötés polgári aktus, az egyház azonban ragaszkodik ahhoz, hogy csak az az érvényes házasság, amelyet a pap e ött kötnek s amely egyházi áldásban részesül. A vidovdáni alkotmány azonban kimondja, hogy senki sem kötelezhető arra, hogy bármilyen vallási szertartásban résztvegyen. Ha a házassági jog egységesítésénél az egyházi házasságkötést mondanák ki kötelezőnek, a törvény az alkotmánnyal ellenkeznék, mert vallási szertartásban való részvételre kényszerítés a polgárt. A kötelező polgári házasságot általában úgy tekintik, mint a liberális alapfeltételét. A modern államokban mindenütt kötelező a polgári házasság. A jogtudósok az S. H. S. államban is szinte kivétel nélkül a polgári házasság mellett foglalnak állást. A törvényt azonban nem a jogtudósok, hanem politikusok hozták. A politikusok előtt fontosabb a mandátum, mint a liberáliszmus. Ennek tulajdonítható, hogy a szkupstina egyetlen pártja sem mer állást foglalni a kötelező polgári házasság mellett.

— **Ma kezdődik Szófiában az amszterdami internacionálé Balkán-konferenciája.** Bukarestből jelentik: Az amszterdami internacionálé kezdeményezésére nagyjelentőségű konferencia kezdődik ma, április 8-án Szófiában. A konferencián résztvesznek Mertens, az Internationale alelnöke és Sassenbach titkár, továbbá a csehszlovák, magyarországi, jugoszláviai, görögországi, romániai és bulgáriai munkásszervezetek képviselői. A romániai munkásság képviselőit Hoffer Géza országos titkár jelenik meg a konferencián.

— **Öngyilkosság tűzhalállal.** A lesgyelországi Sosnovitzén egy országoszerető ismerő vállalkozó, Zidlaw Jagniatkovsky afölött való bánatában, hogy tőzsdespekulációkkal egész vagyonát elvesztette, öngyilkosságot követett el. Egész testét leöntötte benzinnel és meggyújtotta magát. Teljesen szénné égett.

— **Hét letartóztatás történt eddig a budapesti fegyveres puccskísérlés ügyében.** Budapestről jelentik: A budapesti főkapitány hét napok óta folytat erőlyes nyomozást fantasztikus puccskísérlés leleplezésére. Tegnap sikerült is leleplezni a tervezőket, akiknek az volt a tervük, hogy felfegyverzett csapatokkal áttörök a határokat nagypéntek ünnepe. Te-kintettel azonban arra, hogy a szervezkedés még kezdetleges stádiumban volt, a puccskísérlésre jelentkező fiatal emberek még fel sem voltak fegyverkezve. Ez ügyben hat letartóztatás történt, msadarnyan kiskorúak, hangoztatják ártatlanságukat és hazafias célt akartak szolgálni. Eredetileg arról volt szó, hogy az őrizetbe vett fiatal emberek ügyét, akiknek nevét nem közölték a nyilvánossággal, átteszik a politikai osztálytól a bünygyi osztályhoz, ez a terv azonban megváltozott, mert tiltott toborzás címén indult ellenük eljárás. Valószínű, hogy ma mind a hét fiatal embert szabadlábra helyezik.

— **Nagy influenza-járvány Angliában.** Londonból jelentik: Glasgowban influenza-járvány dühög. Hatósági megállapítás szerint eddig 140 rendőr és kétszáz vasutas betegedett meg. Huszonötven meghaltak. A hatóságok mindent elkövetnek a járvány megakadályozása érdekében.

Pótszina legújabb és legkövetesebb fali-naplója 100 lej az Uj Kelet könyvosztályában.

SPORT

— **Vasárnapi program Kolozsváron.** Vasárnap délután a kolozsvári csapatok folytatják a bajnoki mérkőzéseket, amelyeknek hatodik fordulója a jelek szerint nem fog változást hozni a bajnoki táblában. A vasutas pályán az RMS az Acemiával, a Haggibbor pedig a Vasasokkal mérí össze erejét. A Haggibbor a tavaszi szezonban nehezen talál önmagára, legutóbbi két mérkőzésén azonban a fejlődés jeleit árulta el, melyek remélni engedik, hogy további mérkőzéseiben hirtéhez és igazi erejéhez méltó módon fog szerepelni. Ezenfele, a Vasasok a husvétü ünnepek alkalmával Bukarestben igen szépen szerepelt és előreláthatólag kemény munkát fog adni a Haggibbor együttesének. A városi pályán Victoria-Universitatea és KKASE-CFR mérkőzések lesznek.

— **Bukarest.** Juventus-Victoria 4:1 (3:1). Az előző napi két mérkőzéstől fáradt Victoria súlyos taktikai hibát követett el. Midőn elfogadta Bukarest legerősebb futtallapatának meghívását, a pihenten és frissen játszó Juventus minden megértetés nélkül győzött a fáradtan és lélektelenül játszó kolozsvári csapat fölött.

— **Külföldi eredmények:** Szombathely. WAC Bécs-SzSE 1:0 (0:0). Vasárnap.

SzAK-WAC Bécs 1:0 (0:0). A magyar-osztrák válogatott ping-pong mérkőzést a magyarok Bécsben 23:5 arányban imponáns fölénnyel nyerték meg.

Prága. Sparta-Európa Barcelona 9:0 (3:0). A spanyolok gyenge játéka nagy feltűnést keltett.

Husvétü vásár mélyen leszállított árakkal.

- Muslin harisnya lei 88
- Cérna flor lei 97
- Selyem flor lei 115
- Selyem, tartós 150-180

Keztyü és kötöttáru nagy választékban

HELIOS-nál

Főtér 7 szám.

— **Garát Béla** fehér és finom sütdője, Cluj, Kolozsvár, Cal. Reg. Ferdinand No 27 és Str. Dacia-sarok (volt Wesselényi út-utca és Timár-utca sarok). **Cukorbeteg és vesebajosokkal** tudatom, hogy valódi karlsbadi orvosi recept szerint készíték grahamkenyeret, kétszersültet és más gyögykenyeret, mindennap friss kapható. Mégis csak itt kapható a **legjobb sütemény.**

elfogadta nökséget. r, mint az a délelött ügyminisztrindikátus rséget el-indikátust, atni fogja.

zaki sark jeja, Norge, en először Kingsbaybe si helyére. Amurdsen

legarisztomely az ak "udvari ostoha kor-folyásával. ztje, hogy bert I. Vil-ben ugyan den jogát". n hitvesérg herceggal, az al-csedélatoe, megállapítja, ik herceggly most a kalmazottja gyermekei-rték közül szerepelnek nekik van met. A volt-suk, hogy Bey Ef-ja. Abdul Eifendi, d legked-ségül vett Eddin Ef-sultán fia, gek orvos:

g a gráci Alpokra g tett ki-zett, ami a vissza-t a hóvi-tagja vett Bécsből hegyekbe,

efon 00

KÖZGAZDASÁG

Programot adott az új munkaügyi miniszter

Trancu Jasi nyilatkozik régi tevékenységéről és új tervéről

(Bucuresti-Bukarest, április 7. Az Uj Kelet tudósítójától). Az Averescu kormányának kétségtelenül egyik legmarkánsabb tagja Grigore Trancu Jasi munkaügyi miniszter. Nevét általánosan ismertté, személyét pedig népszerűvé tette azzal a ténykedésével, hogy ő volt az, aki 1921-ben a Trancu Jasi-féle törvényben Romániának addig rendezetlen munkaviszonyait egy haladott szellemű és helyes szociális érzéktől inspirált törvényben szabályozta. Epen ezért általános érdeklődésre tarthat számot egyik bukaresti lap munkatársának adott nyilatkozata, amelyben széleskörű munkaprogramját és terveit vázolja. A miniszter többek között a következőket mondta:

Rövid visszajáratás

— Midőn a munkaügyi minisztériumot megalapítottam, igen sokan tiltakoztak ez ellen és azzal vádoltak meg engem, hogy a közvagyon egy haszontalan intézményre pazarlom. Általános volt a vélemény, hogy a munkaügyi minisztérium egy megvalósult utópia ugyan, amelynek működése és léte azonban csak látványosság lesz. Azóta néhány év telt el és ime a minisztérium működésének egész sereg, szociális szempontból értékes, sőt jelentős és hasznos törvény közzöni létét. Hogy egyebet ne említsek, a munkakonfliktusok eliminálására, a csavargás megfékezésére, munkakolóniák alapítására és a szindikátusok működésére vonatkozó törvények. Sőt a minisztérium aktivitásának köre annyira kiterjedt, hogy azt a liberális kormány egy adott alkalommal kénytelen volt ketté osztani, munkaügyi és népjóléti minisztériumokká.

Szindikalizálás

— Előző működésem alatt hozott törvényeim közül a leginkább kifogásolt, de talán a nemzetgazdaság fejlődése szempontjából a leghasznosabb a munkakonfliktusok elsimítására vonatkozó törvény volt, amely révén rengeteg munkaidőt nyert az ország termelése.

— Egész munkaprogramom, egész tevékenységem a munkásság morális és materiális helyzetének előmozdítására van szentelve. Törvényeimnek célja és intenciója az, hogy a munkás társadalmi, anyagi és erkölcsi helyzetén javítsak, hogy az a modern társadalomban elfoglalhassa az őt méltán megillető helyet. Véleményem szerint ez a cél csak szindikalizálás útján érhető el.

„Akinek otthona van, nem lehet destruktív”

— Emellett — folytatta a miniszter — természetesen nem fogok megfelekedezni a tár-

sadalmi gyámolítás, de elsősorban az építkezések kérdéséről sem. Különösen az utóbbi tervem rendkívül fontosnak és az állam fejlődésére és rendje szempontjából elsőrendű jelentőségűnek. Oly ember, akinek otthona van, az nem lehet destruktív. Az építkezések kérdéséről is tanulmányoztam és a probléma ma állandóan foglalkoztat és remélem, hogy az a működési program, melynek megvalósítását magam elé tűztem, ebben az irányban is a legjobb eredményekkel fog zárulni.

— Rendezni kívánom feltétlenül a szociális biztosítások problémáit is. A munka mártirjai számára garantálni kell az élethez való jogukat. A nyújtott segélyeket olyan nivóra emeljük, hogy az életüket biztosíthassa.

A termelés és eladás megszervezése

— Ami a szövetkezeteket illeti, e tekintetben igen sok tennivaló van, mert ez az egyetlen út, amelyen keresztül megvalósítható a falvak tömegeinek és a városok munkásainak polgári nevelése. Az agrártörvény következtében különösen nagy feladatok hárulnak a szövetkezetekre, a termelés és eladás szisztematikus megszervezését illetőleg. Eme ág

¶ Nem hagyták jóvá a kolozsvári vilamosmű Diesel-motorok beszerzési tervét.

A kolozsvári villamosmű kibővítésének régen húzdó problémája, úgy ahogy, már már megoidottnak látszott azzal, hogy a városi tanács két 600 lóerős Diesel-motor beszerzését határozta el. A határozatot jóváhagyás végett felterjesztették a legfőbb technikai bizottsághoz, ez azonban nem hagyta jóvá és ehelyett felhatalmazta a városi adminisztrációt két, egyenként 100 kilowattos motor beszerzésére. Ismerve azt a bürokratikus eljárást, mely a motorok beszerzésével jár, valószínűnek látszik, hogy az idei tél ismét folytonos villanymizériák között fog eltelni az ipar és kereskedelem végtelen kárára és a lakosság állandó bosszúságára.

¶ Megkezdte működését a csehszlovák Nemzeti Bank. Prágából jelentik: A cseh szlovák pénzügyminiszter legutóbbi dekrétuma szerint a csehszlovák Nemzeti Bank április elsejétől kezdve működésbe lépett.

¶ Háromszázmillió aranyárka hitel kap a Szovjet — Németországtól. Moszkvából jelentik: A szovjet tárgyalásokat kezdett egy nagyjelentőségű hitel ügyében Németországgal megbízottjaival. A szovjet ugyanis 300 millió aranyárka értékű gépet akar vásárolni Németországtól és az ehhez szükséges összeget akarja hitel útján megszerezni. A tárgyalások már

végtelen horizontjának fogom nagyrészt tevékenységemnek szentelni.

— A fentiekben kívül néhány általános érdekű probléma is foglalkoztat közelebbről. Így a szárazon és vizen való közlekedést kell fejleszteni. A kikötők szabad zónáit meg kell valósítanunk. Ily módon a dunai kikötők fejlődése újabb lendületet kap. Az ország gazdasági tevékenységét intenzívebbé lehetne tenni, ha a hinterland termékeinek leszállítása minden akadály nélkül megtörténhetne. Különösen Galatz kikötő helyzetét tanulmányoztam ebből a szempontból és meg vagyok róla győződve, hogy amennyiben modern mechanizmussal nagyobb befogadóképességű öblöket létesítünk és hajózási összeköttetéseinket kiépítjük, úgy Galatz szép gazdasági jövőnek néz elébe.

Szabad utat az idegen tőkének

— Ezt a programot — fejezte be nyilatkozatát a miniszter — teljességében csak idegen tőke közreműködésével lehet megvalósítani. Szélesre nyitjuk kapunkat, leromboljuk a bariádokat, hogy az idegen tőke szabad utat találjon az országba. És jönni fog, nemcsak az irányunkban érzett szimpátiából, hanem azért, mert a nyugati államoknak abszolút szükségük van arra, hogy exportáljanak nemcsak árut mint egykoron, hanem termelő eszközöket is, amelyekre nekünk viszont olyan égető szükségünk van. Mi ez elé nem gördítünk semmilyen nehézségeket. A külföldi tőke segiteni fog bennünket közlekedési eszközeink ujjaépítésénél, az ország elektrifikálásánál, a vizek szabályozásánál, állami tisztviselők és munkások, valamint magánosok számára készülő házak építésénél.

bevezetteknek tekinthetők, mert a vita tárgyát jelenleg már csak a kamat kérdése képezi. A német bankok eleinte belementek egy olyan kamatmegállapításba, amely csupán 2 százalékkal lépi át a rendes kamatlábat, utóbb azonban többet kértek és most a szovjetkormány ezeket a követeléseket igyekszik elsimítani.

¶ A felemelt román vámtarifa nagy megdöbbenést keltett Ausztriában. Bécsből jelentik: A „Neue Freie Presse” úgy értesül, hogy a román vámemelése az osztrák kereskedelmi világban nagy megdöbbenést keltett. Különösen a szövöpart érinti erősen az új vámemelése, amelynek eddig legfontosabb fogyasztója Románia. A fém- és gépiparban is meglehetősen érezeti hatását a vámemelése. Ipari körökben azt hiszik, hogy a román vámok ily mértékben való felemelésének jó részét az az oka, hogy Románia küszöbön álló kereskedelmi szerződése tárgyalásakor elegendő kompenzációt akar magának biztosítani.

TÖZSDE

Április 7-én

A lej Z irchben 214 50, Párisban 11 85, Eudaposton —, Bécsben —

Kolozsvár. A piac ma lanyhán indult, amely mindvégig tartott. Az élénk kínálattal szemben a kereslet tartózkodást mutatott. Az ártolyamok a következők:

Bécs 33 80—34 20, Prága 7 10—7 20, Budapest 292—295, Páris 8 40—8 50 Zürich 46 50—43 70, Newyork 240 00—242 00, London 1170—1180, Milánó 9 70—9 80.

Zürich. Zárlat: Berlin 123 40, Amszterdam 208 50, Newyork 518 00, London 2521 20, Páris 1805 00, Milánó 2085 00, Prága 1537 10, Budapest 72 70, Belgrád 913 50, Bukarest 214 50, Varsó 64 50, Bécs 73 20.

Bukarest. Devizák: Páris 8 40, Berlin 00 00, London 1180, Newyork 242 00, Milánó 9 78, Zürich 46 70, Bécs 34 25, Prága 7 00, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 8 60, német márka 57 00, leva 1 65, török lira 125, font sterling 1170, francia frank 8 50, svájci frank 46 00, olasz lira 9 60, drachma 2 90, dinár 420, dollár 241 00, lengyel forint 29 50, osztrák schilling 33 50, magyar korona 33 50, cseh korona 6 95, belga frank —, holland forint —.

Zongorák

gyári lerakata, gyári árban részletre is. **Sternberg**, — Oradea-Mare, Bulev. Regele Ferdinand

A konkurrencia

fejleszti az ipart és kereskedelmet, tevékenységre készíti a mozgékony kereskedőt, különben

tehetetlen

a mai kifinomodott izléssel szemben, mely különösen **férfiszöveteknél** igen előrehaladott. Saját érdekében ne kísérletezzen mással, csak

SCHWARCZ JENŐ utódával
Cluj, Strada Regina Maria 14. szám.

Dr. Szabó
nagy sikert
h'z drámai
rendezésében
Juc c vigja
krízis idején
megmentette
napról-nap a
adást. És val
t remteni a
lorsvári szinh
Waldbauer
tart ebben
A sors e
leány péntek
felvonások o
Saw Sors e
magyar szinh
reprise is ig

Csütörtök: A
csenyi
101 sz
Pénteken 8
először.
Francia
Aladár
Pénteken neg
sultán
helyára
Szombat fél
gyel In
letsün
Vasárnap d.
litott h
Aladár
Vasárnap há
(O. eret
Ili, LÁ
Sorozat
Hétfő: Faust
sal, új
pésével

Néglis c

„I

kellems h

Minden h

Egyed u

Reszli

Cluj, C

Sighetul-M

Adolf illa

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

v színházi iroda közleményei

Dr. Szabó Juci. Fodor László híressé vált és nagy sikert aratott új vígjátékát kézzel elő a színház drámai együttese a jövő hétre. Az igazgató rendezésében már folynak a próbák a Dr. Szabó Juci vígjátékából. Budapesten a nagy színházi krízis idején ez az egyetlen vígjáték volt az, mely megmentette a budapesti Magyar Színházat és napról-napra csuólt nézőtér kacsagya végig az előadást. És valószínűleg nálunk is táblás házakat fogtrenteni a Dr. Szabó Juci. Budapest utca a kolosvári színház lesz az első, amely előadja.

Waldbauer—Kerpely vonósnyéves két estét tart ebben a hónapban a magyar színházban.

A sors embere és Szenes legény, szenes leány pénteken. Egy szw-vígjáték és egy egyfelvonásos operett van műsorán pénteken este. Szaw Sors emberének most lesz az első előadása magyar színházban. A szenes legény szenes leány reprize is igen mulatságos lesz.

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: A hermelines nő (Operettrepri. Karácsonyi Ill. Neményi, Lászlóval. (Napibélet 101 sz. A. Sorozat 328)

Pénteken 8 órakor: A sors embere (Ujdonság, először. Utána: Szenes legény, szenes leány. Francia operettrepri. Neményi Liliivel, Ihász Aladárral. Premiérbérlet 48 sz. Sorozat 329)

Pénteken negyed 11-ór: Demetriade román tár sulatának vendégjátéka. A Mortium. (Emelt helyárakkal. Sorozat 330)

Szombat fél 9 óra: Miami. (Operettujjdonság, Lengyel Irén, Neményi, László, Ináczsal. Bérletszűnet. Sorozat 331)

Vasárnap d. u. 5 óra: Annabál (Operett. Leszállított helyárakkal Lengyel Irén, László, Ihász Aladárral. Sorozat 332)

Vasárnap háromnegyed 9-ór: Hollandi menyecske (Operettrepri. ujszeresített. Karácsonyi Ill, László, Ináczsal. Napibérlet 102 sz. B. Sorozat 333)

Hétfő: Faust (A tragédia I. része. Új betanulással, új szereposztással. Ivsy Margit fellépésével. Premiérbérlet 49 sz. Sorozat 334)

Mégis csak legjobb a késnélküli

„IDEAL“

borotváló por mely az ország területén **higienia**

szempontból a legjobban elismert borotváló szer az arot nem marja

kellemes batást hagy utána. — Ovakodjunk az **Mindenütt kapható.** (tartalmas utánzatoktól. Csak az „IDEAL“ Egyedüli készítője: felírásu a valódi.

Reszling József fodrász Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Bizhetul-Marmatiel egyedáru **Glanzman** Adolf illatszertár **Str. Bog** Voda 40

Muschong buziási gyógyfürdője

termézetes szénsavas, sós, vasas-radioaktív forrásokkal bíró elsőrangú gyógyhely pártán hatással **szívbántalmánál**, szivizom és billentyűbajtóknál, a véredények elmeszesedésénél, ideges szibántalmánál — stb.

Női bajoknál, idült lobok, izzadmányok, hószárazavakoknál, továbbá a vér megbetegedésénél, köszvény, rheuma, ideggyántalmánál (tabes) **Ves- és hólyagbajoknál**, idült veselob, hólyaggyánt, prostata bajok stb. — Természetes szénsavas-, sós, vasasfürdők.

Ivóku a Olcsó konyha. Kitűnő ellátás. Mérsékelt árak **Idény: május 15-től október 1-ig.**

Prospektussal és felvilágosítással szivesen szolgál a **Fürdőigazgatóság**, Buziás, Románia

Hölgyeim! Vételre előzetesen megvásárolni **nézzék meg**

IDEAL

nőkialap tizlet ujdonságait. Selyem, szalag és szalma alapok még soha nem létezett olcsó árért. Átalakításokat és formálásokat 48 óra alatt készitünk gyári árban.

Cluj, Calea Regale Ferdinand 8.

Lloyd Expr.

Telefon 419

ongoraszékek kaphatók!

Erdély legrégibb és legmegbízhatóbb **zongora raktára** Cluj, Str. Saguna 14.

TRISKA I.

Szállit zongorát, pianót gyári árban, a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett. Több ezer elismerő irat megtekinthető. Vidékre szállítási költségeit a cég viseli. **Tánc- és művészlemezek, beszélőgépek raktáron.**

Hirdessen az Uj Keletben

A Tordai Sörgyár Rt.

kiváló minőségű gyártmányai

A Király sör

közismerten a legjobb

GLORIA

dupla maláta tápsör utólérhetetlen

Mindenütt csak ezt kérje,

1926 márciusi könyvujjdonságok

Bodoni: Husz éves — — — — —	50
Hajnal László: Magános éjszaka (Versek)	100
Wilde: Salome — — — — —	176
— Lady Windermare — — — — —	132
Jung: Fémtechnologia — — — — —	220
Gogoly: Mirgorod I-II — — — — —	264
Karinthy: Hökém színház — — — — —	160
Zuccoli: Kif Tebbi — — — — —	230
Gorkij összegyűjtött munkái — — — — —	176
Moliere összegyűjtött munkái — — — — —	176
Cserjessy: Az ötvösség — — — — —	62
Darvas: Hazai gyógynövények ismertetése	330
— „ — — — — — h tása —	330
Pap: Agyagipar — — — — —	88
Kossa: Hazai gyógynövények — — — — —	530
Lengyel Menyhért: Mária — — — — —	110
Maupassant: Egy élet — — — — —	311
Courths Mähler: Bo dog akarok lenni..	88
— Az ig zi szerelem — — — — —	132
Molnár Ferenc: Riviera (Vígjáték)	97
— Kettő beszélnék — — — — —	154
— Egy gazdátlan csónak története	154
— Muzsika — — — — —	176
Dekobra: A hálókocsi angyala.....	220
G. Dávid Margit: A szerelmek városa..	150
Dumas: A három testőr	
I. A három testőr	
II. Husz év múlva	
III. Bragelome Vicomte	
IV. Agellone Vicomte	1200
— A király a vérpádon	225
— A Monsoreau hölgy.....	250
— Páris mohikánj i	270
— Király és bolondja	300
France: A Föld élete	250
— „ — — — — — (kötve).....	300
Günther: A szent meg a rajongója I-II	550
Móritz Zsigmond: Kivilágos kivirradtig	282
Ludvig Emil: Napóleon (610 lap)	484
Jack Londonné: Jack London élete....	375
Jack London: A nagy ház asszonykaja	220
— Az éneklő kutya	220
Lagerlöf: He'ga. Marianna	132
— A császár	132
Milliók könyve: Rieder Haggard: A pavián nő — — — — —	30
Pompadour marquise szerelmi élete — — — — —	30
Orey Emma br : Ferencz József gyertyatartói —	30
Ossendowsky: Állatok, istenek, emberek	440
Pásztor Árpád: Végig az uton — — —	176
Pásztor Árpád: Végig az uton — — —	176
Morris Rosenfeld: A nyomor dalaiból —	150
Unamuno: A köd — — — — —	132
Upton Sinclair: Az ács fiának neveznek engem — — — — —	150
Táborj Róbert: Hóvár — — — — —	44
Rider Haggard: Salamon király kincse	176
H. G. Wells: Ugh Lomi — — — — —	106
— Az istenek eledele — — — — —	150
(Kötve)	220
Zola: Claude vallomása — — — — —	133
Bonkalo: Az orosz irodalom története I—II. — — — — —	350
Euken: A jelenkori vallásbölelet főkérdéseit — — — — —	151
France: A Föld élete — — — — —	250
Kötve	300
Hevessy: A filmjáték esztetikája — —	246
Croca: A politika elemel — — — — —	132
Curtius: Az új Franciaország irodalmi utörői — — — — —	220
Loránt: A bélyeg — — — — —	149
Molnár Antal: Az új zene — — — — —	317
Románne: Grafológia — — — — —	242
Zilahi: Szakácskönyv — — — — —	317
Műszaki könyvek	
Jesh: Kis dinamék — — — — —	150
— Kis transzformátorok — — — — —	125
— A motorkezelő — — — — —	100
Naszályi: A gőzlokomobil szerkezete és kezelése — — — — —	200
Rátkay: A lánghegesztés — — — — —	75
Kaphatók az	
Uj Kelet könyvosztályában, utánvétellel vagy a pénz előzetes beklítése mellett	

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesületi közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő

Kreditkontroll — Pénzügy — Finanzwelt országos hírlap tudósító és incassóiroda, Oradea-Mare, Str. Jókai 17. Telefon 9

Keresek

május elsejére egy szoba konyhas lakást, lehetőleg a Főtér közelében. Május 1-ig jelégére a kiadóba kérem.

Mindenféle fordítások angol, francia, német, román és magyar nyelven (levelek, kérvények, szépirodalmi, tudományos, közgazdasági cikkek, prospectusok stb.) irógéppel való másolás és sokszorosítások gyorsan, pontosan készen. Fölvétel Friedmann könyvkereskedésben, Főtér. 842

HUNWALD Hírlap, Str. Vlahuta (veit Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegcsiszoló és tükörnyír. Táblanyír. Raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükörök újraüvegeztetése 100%

Fiatal, izr. ke. eskedő házasság céljából megismerkedne fiatal, intelligens, csinos urleánnyal vagy özvegygel, kiknek megfelelő hozománya van. Esetleg benősülna. Leveleket „Élettárs” jellegre a kiadóba kérek. 924

Intelligens, fiatal jó gazdaságnyal állást keres. „Jobb hávezető” jellegre a kiadó továbbit. 9.0

Perfekt gépirőző keresetű azonnali belépésre. — Cím a kiadóban

Jegyzőgyakornoki állást keres 7 gimnázium tisztelettel fiatalember. Szabad idejében zsidó oktatást is vállal. Benjami Vogel, Petrova, Maraures. 123

Vaskereskedő szed, román, német nyelven is beszél, állást keres. Ajánlatokat „Oradea” jellegre a kiadó továbbit. 922

Aikalmi vétel!

Smyrna - szőnyeg 6x5 m. teljesen új állapotban, gyönyörű mintával, igen olcsó áron eladó.

Perzsa - szőnyeg 6x2 teljesen új, 14.000 leiert kapható ROSENBERG J. szőnyegkereskedésben, Cluj, Strada Memoriantului 25.

Fő az egészség

Eredményes szellemi és testi munkának előfeltétele az egészség. Ne kinosza magát a kényes bőrcsontok viselésével járó, minden egyes lépésnél érhető erős megrázkóztatásokkal. — Visljen Ön is

PALMA

kezes sarok és talpat és annak jó tékocyt hatását szabam fője többé nélkülözhetetlen. A PALMA kauszok sarok háromszor olyan tartós, mint a bőr és mégis olcsóbb.

Hittközségek. Gabellajjegyek Bolyai-nyomda Rt. Marosvásárhely

Elsősorban fontos

minden kereskedőnek, hogy vevőinek milyen kávépótlékot ajánl, mert csak **jó** kávépótlékkal lehet elérni, hogy babkávával keverve, kiváló zamatot kapjunk. Ezen szempontból

Franck Henrik Fiai cég készítményei — a **kávédaráló** védjeggyel — biztosan ajánlhatók.

UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYA

Cluj, Str. Baron L. Pop 10

Zsidó irodalom (Német nyelven)

Sokolov: Geschichte der Zionismus	400
Gorion: Dis Erzväter	720
Holdheim: Zionistisches Handbuch	200
Herzl: Israel und sein Land	100
Benjamin: Ein komischer Roman	195
Aikio: Der Schutz des Hebräers	265
Chajim Bloch: Herach Ostropoler	200
Hedvig Gaspari: Salomos Abfall	170
Morton: Judenstreik (Roman)	60
Wassermann: Mein Weg als deutscher und Jude	180
L. Fuchtwanger: Jud Süß	440
M. Aron Goldschmidt: Maser	70
Achad Haam: Am Scheidewege I II	924
Agnon: Der Verstossene	175
— Und das Krumme wird gerade (Haiblein)	220
Max Brod: Im Kampf um das Judentum	100
Braun: Ein kurzer Gang durch die jüd. Geschichte	45
Bergmann: Worte Mosis	200
Bernfeld: Die jüdische Literatur — Kinderheim Baumgarten	175
Berzstein: Der Zionismus	150
Beer: Der Frau im izr. Altertum	32
Buber: Die Jüdische Bewegung I-II	35
Bermann: Palestina (Ein Reisebuch)	290
Bialik: Essayes (Leinen)	80
— (Leinen)	345
Dubnow: Jüdische Geschichte	100
Cohn: Frauentragen in Palästina	90
Glückel von Hammeln. Denkwürdigkeiten	285
Goldstein: Jüd. Nationalliteratur	62
Gronich: Dr. Simon Ahron	40
Nordau: Zionistische Schriften	375
Nossig: Juden und Polen	80
Margulies: Kritik des Zionismus	260
Salten Felix: Neue Menschen auf alter Erde	275
Holitscher: Reise durch das jüd. Palästina	130
Gronemann: Hawdolah und Zapfenstreich (Leinen)	230
H. George: Moses der Gesetzgeber	320
Granowsky: Problem der Bodenpolitik in Palestina (Geb.)	145
Friedmann: Das Leben Herzl's	205
Teodor Herzl's Tagebücher I-II III (Lein.)	145
— Zionistisch Schriften (Geb.)	240
— Der Judenstaat	60
Lichtheim: Der Aufbau des jüd. Palestina	32
Perez: Chassidische Geschichten	195
Jiskor: Ein Gedenkbuch	130
Jüdische Literatur durch zwei Jahrtaus.	150
David Koigen: Der moralische Gott	175
Krupnik: Die jüdische Partaien	32
Mendele Moicher Sürim: Schloimele (geb.)	320
— Schloimele (Leiner)	400
— Die Mähre (Geb.)	260
— (Leinen)	320
— Die Wunschring (Geb.)	320
— (Leinen)	375
Hermann: Nathan Birnbaum	62
Kann: Erez Jisroel das Jüdische Land	150

Tavaszi újdonságok

megerkeztek

Neumann M.

férfi- és fiuruha-áruhaza Cluj, Piața Unirii (Főtér) 14

Telefon: 2-28, 10-47

SZÉP NYOMTATVÁNY A LEGJOBB REKLÁM

Kadima=nyomda

Cluj, Strada Baron L. Pop No. 10

Készülnek

Könyvek, füzetek, lapok, folyóiratok, zárszámadások és mindennemű bank és kereskedelmi nyomtatványok, díszes és művészies kivitelű levélpapírok, bálti és esküvői meghívók, cégkártyák, névjegyek stb.

Kérjen ajánlatot

Erdély legmodernebb betűanyaggal felszerelt nyomdája

Első Nagyszebeni Cipőgyár Rt.

Kapható Stark Zoltánnál Cluj, Piața Unirei

Kadima Nyomda és Képfestészet Rt. - E. Nyomda Cluj, Strada Baron L. Pop (veit Brassay-utca) 10 szám.